

Kiriku Elu

Eesti Katoliiklaste Häälekandja.

Joulud 1996

"Meile sünnib laps, meile antakse poeg!"

- Paavsti läkitus uueks aastatuhandeks
- Inimene on inimene on inimene

- Mõtisklusi Jõuludest
- Kutsumus elada abielu...

Sisukord

Piiskopi läkitus	3
Kolmanda aastatuhande lähenedes	4
Inimene on inimene on inimene	6
Jõululood Uues Testamendis	12
Väljakannatamatu õrnus	13
Inimese vastus	14
Kutsumus elada abielu	
Jumala kava järgi	15
Caritase esimene aasta	20
Nüüdisaegsest palveraamatust	21
Eestist ja maailmast	22

Teade

Möödunud suvel viibisid mõned päevad Eestis ühenduse "Fraternitas Sancti Pii X" vaimulikud. On vaja teada, et alates nelja piiskopi ordineerimisest Msgr Lefevre'i poolt ilma paavsti loata, on see "Fraternitas" skismaatiline, ega ole ühtsuses paavstiga. Seega ei tohi need vaimulikud meie kirikutes jutlustada, sakramente jagada ega pühal Missal teenida. Katoliiklased on kutsutud palvetama koos paavstiga nende inimeste tagasipöördumise eest ühtsusesse püha Peetruse järglasega.

Kallis lugeja,

Kui sul on ettepanekuid, arvamusi või tahaksid pakkuda oma materjali, võta ühendust allnimetatud isikutega.

Kiriku Elu

Eesti Katoliiklaste Häälkandja.

Jõulud 1996

Toimetuse: Isa Vello Salo,
Mihhail Lotman, Lembit Peterson, Ülar Ploom,
Toomas Vooglaid (kontaktisik)

Kujundus: Marius Peterson ja Toomas Vooglaid

Aadress: Vene 18, EE0001 Tallinn;
tel: (2) 442 979; fax: (2) 6 313 541

Teenistuste ajad

P-DE APOSTLITE PEETRUSE JA PAULUSE
KOGUDUS TALLINNAS

Vene tn. 18; EE0001 Tallinn
tel (2) 446 367 või (2) 444 678

P	8.30	leedukeelne püha Missa
	10.00	poolakeelne püha Missa
	11.30	eestikeelne püha Missa
E	8.00	eestikeelne püha Missa
	8.30	adoratsioon ja roosipärg
T	17.00	adoratsioon ja roosipärg
	18.00	eestikeelne püha Missa
K	8.00	ladinakeelne püha Missa
	8.30	adoratsioon ja roosipärg
N	17.00	poolakeelne püha Missa
	18.00	eestikeelne püha Missa
R	8.00	ladinakeelne püha Missa
	8.30	adoratsioon ja roosipärg
	18.00	eestikeelne püha Missa
L	8.00	ladinakeelne püha Missa
	8.30	adoratsioon ja roosipärg
	18.00	ladinakeelne püha Missa

P. JOHANNENE KOGUDUS PÄRNUS

Karusselli tn. 27; EE3600 Pärnu

P 16.00 püha Missa

PÜHIMA NEITSI MAARJA PÄRISPATUTA
SAAMISE KOGUDUS TARTUS

Veski tn. 1-1A; EE2400 Tartu
tel (27) 422 735; fax (27) 441 301

P	9.30	poolakeelne püha Missa
	11.00	eestikeelne püha Missa
E	8.00	püha Missa
T	18.00	püha Missa
K	8.00	püha Missa
N	8.00	püha Missa
	18.00	adoratsioon
R	8.00	püha Missa
	18.00	vesper ja roosipärg
L	18.00	püha Missa

PÜHA VAIMU KOGUDUS VALGAS

Maleva tn. 8; EE2500 Valga

P 15.00 püha Missa

P. JOOSEPI KOGUDUS AHTMES

Sõpruse tn. 82; EE2020 Ahtme
tel (233) 35 075

P	15.00	püha Missa
E-R	16.00	püha Missa (suvel 18.00)
L	12.00	püha Missa (suvel 18.00)

P. ANTONIUSE KOGUDUS NARVAS

P 8.30 püha Missa
T 17.00 püha Missa

P. JÜRI (GEORGI) JA P. ADALBERTI

KOGUDUS SILLAMÄEL

Viru prospekt 17A-2; EE2010 Sillamäe

P 11.00 püha Missa

KIVIÕLI KULTUURIMAJAS:

L 16.00 püha Missa

SOMPA KULTUURIMAJAS:

L 14.00 püha Missa

Piiskopi läkitus

Olgu Jõulurahu teie kõigiga! Et kogu 1997. aasta oleks Jõuluvaimus elatud aasta.

See on minu esimene tervitus teile kõigile "Kiriku Elu" veergudelt, mis on nüüd ilmumas uuel kujul. Selles mõttes on "Kiriku Elu" peaaegu nagu Jõulukingitus, mille eesti katoliku kogudus iseendale teeb. Pole sugugi juhuslik, et Jõuluaeg langeb tänavu kokku koguduse ajakirja ilmumisega uuel kujul. Mõnes mõttes on tegemist "Kiriku Elu" uuestisünniga. Ajakiri kutsub teid üles andma uut tõuget oma vaimsele elule, iga perekonna kristlikule loominguks ja kogu katoliku koguduse dünaamikale.

Meie ajakirja uus kuju seisneb eelkõige osaluses. "Kiriku Elu" pole enam ajakiri eesti katoliiklastele, vaid eesti katoliiklaste ajakiri. Meie koguduse, ütleksin pigem meie perekonna iga liige võib ajakirja ettevalmistamisel ja toimetamisel osaleda ettepanekutega, kirjadega, arvamustega, küsimustega, soovitudustega. Uus "Kiriku Elu" seab endale eesmärgiks olla katoliiklaste foorum omavahelisel suhtlemisel, arutelul sõpradega teistest kristlikest konfessioonidest, aga samuti saada kohtumiskohaks kõigile hea tahtega inimestele, kes tahavad astuda dialoogi Katoliku Kirikuga neis asjades, mis on alati olnud ja on tänagi inimese reaalses huvikeskmes: elu ja surm, usk ja mõistus, tõde ja müsteerium, moraal ja instinktid, minevik, olevik ja tulevik.

Uus "Kiriku Elu" ilmub Advendiajal, mis juhatab sisse aasta 1997, esimese sellest "kolmaastast", mille Johannes Paulus II on kuulutanud 2000. aasta suure juubeli ettevalmistuseks. Seetõttu on ajakirja sihid rohkem tulevikku kui minevikku suunatud. Meile heidab väljakutse kolmas kristlik

aastatuhat. Sõltub meist, kas sellest kujuneb rahu ja taasleitud kristliku ühtsuse ajastu või sõdade ja uute lahkkelide ajastu. Enne veel kui kalendris, saab aeg küpseks meie südames ja mõistuses. Tulevik on kristlik tulevik, kui meie mõtted ja teguviisid on kristlikud.

Meie ajakiri uuel kujul vastab eesti katoliku koguduse uuele reaalsusele. Eesti taasiseisvumisele järgnenud aastatel on preestrite hulk kasvanud ühelt rohkem kui kümneni ja orduliikmete arv nullilt kuni tosinani. Mitmed eesti noored valmistuvad vaimulikuseisuseks igaüks eri teed käies, mis töötavad ometi tulla kasuks Katoliku Kirikule Eestis. Teistest maadest tulnud preestrid on seda teinud armastusest Kiriku vastu ja Eesti vastu, nagu näitab ka nende eesti keele oskus. Meie hulgas uueneb Nelipühikogemus. Mina kui teie piiskop näen seda kõige selgemalt sellest, et eesti ilmikkond on leidnud oma koha ja missiooni Kiriku elus. Kõik see ei esita nõudmist ainult uue ajakirja järele, vaid samuti ja eelkõige kõigi uut eklesiaalset tegutsemist.

Seepärast ärgu olgu üllatuseks, et neil veergudel, millega koguduse ajakiri alustab uut tegevust, on piiskopi esimene sõnavõtt väga lihtne ja samas selgelt kohustav: "Olge kõik üks Kirik, olge Kristuse Kiriku elavad liikmed Eestis, kogunege kõik Peetruse järeltulija ümber kokku, kes kolme aasta eest viibis meie keskel, et kinnitada meie usku ja avada eesti katoliiklastele uus evangeeliumi kuulutamise horisont!"

23.XI 96

Kolmanda aastatuhande lähenedes

"Igaüks on kutsutud tegema kõik enesest oleneva kindlustamaks, et 2000. aasta suur väljakutse ei jääks tähelepanuta," ütleb Johannes-Paulus II 14. novembril 1994 Roomas väljaantud apostellikus kirjas "Tertio Millennio Adveniente" (kolmanda aastatuhande lähenedes). Kirjas öeldakse, et 2000. aasta suur juubel "leiab samaaegselt aset Pühal Maal, Roomas ja kohalikes kirikutes." Aasta 2000 "saab olema sügavalt euharistlik," ütleb paavst. Juubeli "oikumeenilist ja universaalset iseloomu... saab kohaselt väljendada kõigi kristlaste kohtumisega," lisab paavst – sündmusega, mida tuleks ette valmistada avatusega teistele maailmareligioonidele, kelle "esindajad võivad soovida olla tunnistajaks rõõmule" Kristuse järgijate seas. Kirjas visandab paavst 6-aastase ettevalmistusperioodi aastani 2000. Ettevalmistuse 2. perioodi, 1997 kuni 1999, keskmeks on mõtisklus Kolmainsuse üle: 1997 on kristoloogiline aasta ja hõlmab mõtisklust ristimise ja usu üle; 1998 on pühendatud Pühale Vaimule ja lootuse voorusele; 1999 on Isa ja armastuse vooruse aasta. Paavst kutsub üles "südametunnistuse katsumisele" Kirikus, et valmistuda juubeliks. Kirja ühes kohas märgitakse, et aegade jooksul on Kiriku liikmed olnud kohati sallimatud ja isegi vägivaldsed "tõe teenimisel". Täna on meie kohus teadvustada, et tõde ei saa inimestele peale suruda. Kiri rõhutab Vatikani II Kirikukogu tähtsust, Piibli rolli teoloogias, vajadust vältida Kiriku sisemise ühtsuse kahjustamist, kutset õigluse praktiseerimisele. Kirjas visandatakse plaan piirkondlikeks sinoditeks, oikumeenilisteks ja religioonidevahelisteks kohtumisteks ning paavsti võimalikeks reiseks ettevalmistumisel 2000. aastaks — sh. loodetav külaskäik maale, kus elas Jeesus. Järgneb väljavõte kirja sellest osast, mis puudutab aastat 1997.

1997 aasta: Jeesus Kristus

Esimene aasta, 1997, on pühendatud mõtisklusele Kristuse, Jumala Sõna üle, kes sai inimeseks Püha Vaimu väest. Tuleb rõhutada selle juubeli erilist kristoloogilist iseloomu, kuna sellega pühitsetakse Jumala Poja lihaksäämist ja Tema tulemist maailma, kogu inimkonna päästmise müsteeriumi. Paljude kardinalide ja piiskoppide poolt selleks aastaks pakutud üldine teema on: "Jeesus Kristus, maailma ainus päästja, eile, täna ja igavesti" (vrd, Hb 13,8).

Konsistooriumis soovitatud kristoloogiliste teemade seas kerkivad teistest enam esile järgmised: uuendatud tunnistus Kristusest, päästjast ja evangeeliumi kuulutajast, osutades eriti Luuka Evangeeliumi neljandale peatükile, kus Kristuse kui heade sõnumite kuulutaja missioon põimub läbi juubeli teemaga; süvenemine lihaksäämise ja Jeesuse Neitsi Maarjast sündimise müsteeriumisse; Kristusesse uskumise hädavajalikkus pääsemiseks. Selleks, et mõista, kes Kristus tõeliselt on, peaksid kristlased, eriti selle aasta jooksul, pöörduma uuenenud huviga Piibli poole, "olgu siis liturgia kaudu, mis on rikas jumalasõna poolt, või pühade lugemiste kaudu, või selleks otstarbeks kohase õpetuse või muude vahendite kaudu." [24] Ilmutatud tekstis tuleb taevane Isa ise meie juurde armastuses ja elab meiega, avades meile oma ainusündinud Poja loomuse ning kogu inimkonna päästmise kava. [25]

Eelpoolmainitud kindel soov muuta pääsemise müsteerium sakramentaalselt ligiolevaks, võib selle aasta jooksul viia ristimise uuendatud tunnistamisele kristliku elu alusena vastavalt apostli sõnadele: "nii paljud kui teid on Kristusesse ristitud, olete Kristusega riidetatud!"

Katoliku Kiriku Katekismus tuletab omalt poolt meelde, et ristimine on kõigi kristlaste vahelise ühenduse aluseks, kaasa arvatud nende, kes ei ole veel täielikus ühenduses Katoliku Kirikuga." [26] Oikumeenilisest

vaatekohast saab see kristlaste jaoks olema kindlasti väga oluline aasta, et vaadata üheskoos Kristuse, ainsa Issanda poole, süvendades meie kindlat otsust saada üheks Temas, vastavalt Tema palvele Isa poole. See Kristuse, Jumala sõna ja usu keske koha rõhutamine peaks äratama huvi teiste denominatsioonide kristlaste seas ning leidma nende poolt soodsat vastukaja.

Kõik peab keskenduma juubeli esmasele eesmärgile, milleks on usu ja kristlaste tunnistuse kinnitamine. Seepärast on oluline õhutada kõigis ustavates tõelist igatsust pühaduse järele, sügavat soovi pöördumiseks ja isiklikuks uuenemiseks üha sügavama palve ja solidaarsuse kontekstis ligimesega, eriti nendega, kes on kõige suuremas puuduses.

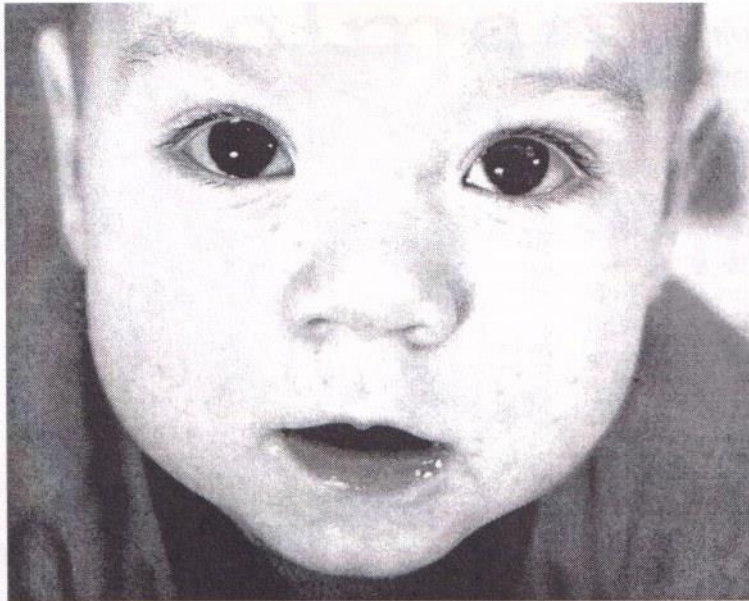
Esimene aasta on seega sobiv võimalus katekismuse uueks väärtustamiseks selle algse tähenduses "apostlite õpetusena" (Ap 2,42) Jeesuse Kristuse isikust ja Tema päästemüsteeriumist. Selles osas annab Katoliku Kiriku Katekismuse detailne uurimine tunnistust suurest hüvest, sest see katekismus esitab "ustavalt ja süstemaatiliselt ... Pühakirja õpetust, Kiriku elavat traditsiooni ja autentset magisteeriumi, ning samuti kirikuisade, kiriku dokto-

rite ja pühakute vaimset pärandit, et võimaldada kristliku müsteeriumi paremat tundmaõppimist ning Jumala rahva usu elavamist." [27] Et olla realistlikud, peame valgustama ustavate südametunnistust Kristuse isikut puudutavate eksimuste osas, selgitades vastulauseid Tema ja Kiriku suhtes.

Pühim Neitsi, kes on justkui "kaudselt" kohal kogu ettevalmistusetapis, saab sellel aastal meie mõtiskluse objektiks eriti tema jumaladuse müsteeriumis. Tema üsas sai Sõna lihaks! Kristuse keske koha kinnitamist ei saa seega lahutada Tema pühima Ema rolli tunnistamisest. Maarja austamine, kui seda õigesti mõista, ei saa mingil moel kahandada "Kristuse, ainsa vahendaja väärikust ja tõhusust." [28] Tegelikult osutab Maarja püsivalt oma jumalikule Pojale ning ta on esitatud kõigile usklikule elluviidud usu eeskujuks.

"Mõtiskledes ustavalt tema üle ja vaadeldes teda inimeseks saanud Sõna valguses, siseneb Kirik austusega veelgi lähedasemalt lihaksäämise ülevaimasse müsteeriumisse ning saab üha sarnasemaks tema kaasaga." [29]

tõlkis TOOMAS VOOGLAID

Inimene on inimene on inimene

Kui teadus kõneleb inimesest

Prof. JÉRÔME LEJEUNE (surn. 1995) oli meditsiini ja teaduste doktor, fundamentaalgeneetika professor René Descarte'i Ülikoolis Pariisis. 1958.a. kirjeldas ta esimesena kromosoomtõbe - mongoliidsusele (Downi tõbi) omast ekstrakromosoom 21-e. Selle töö eest omistas USA president talle Kennedy au-tasu ja Ameerika Inimgeneetika Ühing William Alleni mälestusmedali. Ta on ka Ameerika Kunsti ja Teaduste Akadeemia liige. Kirjeldades loote tunnusjooni ja evolutsiooni emaüsas, jõuab J. Lejeune järeldusele, et inimolendi inimlik loomus on eostumishetkest alates eksperimentaalselt kinnitatud tõsiasi.

Ka aega tagasi, naistele pühendatud aastal, pidin tegema Bukarestis ühe avalduse. Olin pressikonverentsil Vatikani delegatsiooni liige. Kohal oli palju rahvast, ajakirjanikke, fotograafe jt. Üks neist tõusis ja küsis minult: „Kui te ütlete, et peab austama kuitahes tillukest inimolendit, kas ütlete seda seepärast, et olete katoliiklane?” Ma küsisin piiskopilt, kes oli delegatsiooni juht: „Monsieur, kas ma tohin vastata väga otseselt, avameelselt?” Ta lubas ja ma ütlesin mehele: „Kuulge, kui Kirik — tänu Jumalale, ta ei tee seda — aga kui Kirik ütleks, et on lubatud hävitada looted *in utero* (emaülas), sest nad pole inimolendid, siis ma ei oleks enam katoliiklane ja seda puht-teaduslikel põhjustel.” Huvitav oli, et ajakirjandus seda avaldust ei puudutanud. Aga te võite seda uskuda, ma selgitan teile kohe, mispärast.

Ma ütlesin — teaduslikel põhjustel, sest just praegu on enamikus maailma maades levinud uut liiki obskuranatism. Inimesed näivad arvavat, et mida rohkem me teame geneetikast, seda enam me ignoreerime inimolendi loomust. Me teame üha rohkem geenidest, kromosoomidest, embrüoloogist, kuid üha vähem ja vähem sellest, mis on inimolend! Ma ei saa sellise rumalusega nõustuda. Ma ei saa nõustuda sellega, et edendades teadust, laiendades teadmisi — seda meile ju iga päev ajalehtedes kirjutatakse — õhutame me samal ajal taolist obskuranismi. Teadlase kohus on rääkida inimestele: „Ärge uskuge, mida teile kõneldakse, uurige raamatuid, uurige kirjandust, teadust ning te mõistate üha enam seda, mida ütles üks suur ameerika kirjanik pärast Drett Scotti juhtumit. Ta ütles lihtsalt: „*Inimene on inimene on inimene*”. See lihtne fraas tähistas orjuse lõppu Ameerikas. (Drett Scotti otsus, märts 1857: USA Ülemkohus otsustas, et mustanahalised pole vastavalt Ühendriikide konstitutsioonile seaduslikud isikud. Üksteist aastat hiljem, pärast kodusõda, parandati see viga 13. ja 14. lisandusega konstitutsioonis.)

Me peame niisiis defineerima, *mis on inimelu*. Ma ei kavatse pidada põhjalikku loengut inimese geneetikast. Mingil määral pean seda muidugi tegema, ent püüan seda teha võimalikult arusaadavalt.

Alustan väga lihtsast eksperimentist, mida ma välismaal olles sageli teen. Geneetikaprofessorina meeldib mulle väga külastada kahte paika — üks on muidugi ülikool, teine aga loomaaed. Mõlemad on väga õpetlikud. Ülikoolides olen sageli kohanud väga õpetatud inimesi mõtisklemas selle üle, kas nende lapsed võiksid ühel päeval ülikooli astuda! Nii ongi mulle selle katse põhjal jäänud mulje, et inimese ja šimpansi loomuse vahel peaks valitsema erinevus.

Teadus näitab meile pika rea biokeemiliste DNA uuringute abil, et erinevus on tõesti olemas. Ent kuigi ükski loom maa peal, isegi šimpans mitte, ei sarnane täielikult inimesega, pean ma tunnistama, et arutledes mõne kolleegiga, võib täheldada kummalist asja. Mõned neist arvavad, et väga väikestena emaülas, olid nad šimpansid. Nüüd, täisealistena, ei meeldi neile, et neid šimpansideks nimetatakse. Nad peavad end inimesteks, jättes mulje, nagu oleksid nad liiki vahetanud. Ent see pole võimalik. Aju liigimomendid iseärasused on olemas päris algusest saati.

Ettekujutuse saamiseks annan teile tõepoolest väga visandliku pildi. Kui vaatate seemneraku pead, mis kannab isapoole informatsiooni munarakku (mis omakorda sisaldab ema poolt edasiantavat geneetilist informatsiooni), siis püüdke ette kujutada, et selle seemnepea (mis mahuks vabalt nõelateravikule) sisse on paelatav DNA molekul. See molekul on füüsiliselt 1 m pikkune, kuid jagatud 23 osaks. Iga osa on nii peenelt keerdunud superspiraaliks ja super-superspiraaliks, et on lõpuks nagu tilluke kepik, mida me nimetame kromosoomiks. Uurides munarakku, leiame sealt veel ühe meetri DNA-d, kuhu on samuti kõik kirja pandud ja mis on samuti keerdunud 23 osaks. Kui emalt pärinev 23-kõiteline eluseadus saab täiendavalt 23 kõidet, mis tulevad isalt, siis ongi koos piisav ja vajalik informatsioon selleks, et ehitada üles uut olendit antud liigist. See, mida ma räägin, käib nii inimese kui ka šimpansi kohta; see kehtib iga biparentaalse reproduktioonisüsteemi puhul. Täp-

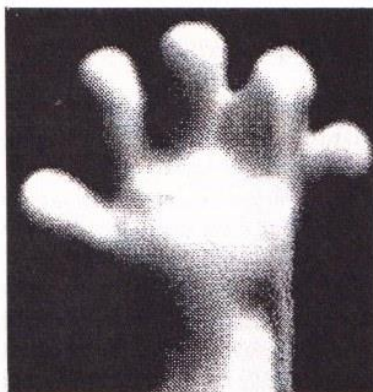
selt sellel hetkel on kogu informatsioon kohal ning uus olend alustab eksisteerimist.

On inimesi, kes väidavad — ja üllatuslikult on mõned neist koguni Nobeli preemia laureaadid — et *elu ei alga mitte kunagi*, sest ta jätkub pidevalt. See on tõsi — elu antakse edasi vanematelt lastele ammustest aegadest peale... Kuid isegi hallipäisele geneetikaprofessorile ei ole eriti meelepärane mõte olla miljon aastat vana. Ja mulle näib lausa pöörane, kui seda öeldakse noore naise kohta. On ilmne, et ta *ei ole* miljon aastat vana kui ta on natuke üle kahekümne. Samasuguse koondlusega kui loomaaia katses, võime väita, et iga elu saab alguse *nimelt sellest hetkest, kui kogu vajalik ja piisav informatsioon aine elustamiseks koondub sellesse tillukesse sfääri* diameetriga 1,5 mm, mida me nimetame viljastatud munarakuks.

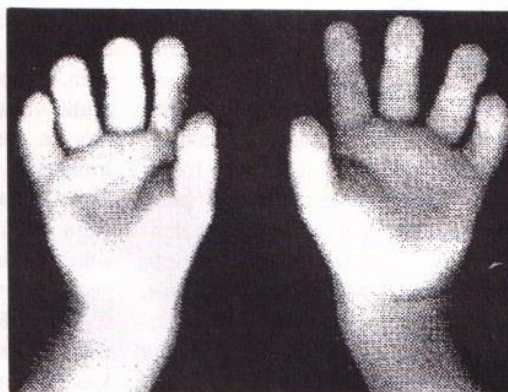
Pidage meeles: *elusat ainet pole olemas*. Lausmaterialism ei seleta midagi, sest materiaali ei saa elada. See, mis on olemas, on *elusatud aine*. Esimesse raku kätetud „informatsioon” elustab selle, mis tähendab, et see rakk on uus inimolend. Kui seda informatsiooni seal ei oleks, siis poleks see rakk elus. Rakk on tegelikult selle informatsiooni kandja. *Me peame mõistma, et informatsioon pole jõuga peale surutud juba elusale materiaale, vaid et materiaali ei elaks ilma selle informatsioonita*. Me teame nüüd ilma igasuguse kahtluseta, et *vaimust ja materiaali kõneldes on määravaks just vaim!*

Võtame tuttava näite: magnetofoni. Oletame, et ostsite kasseti mingi kontserdiga, näiteks Mozarti „Väike-se öömuusikaga”. Te asetate kasseti magnetofoni ja mida te kuulete? Tegelikult on kogu protsess väga keeruline — on vaja orkestrit, muusikuid, maestrot. Salvestamisel püüdis mikrofon kinni helivõnked ning muutis need elektriliseks koodiks, mis omakorda trükiti lindile magnetkoodina. Seda magnetkoodi loeb magnetofon ja muundab selle taas elektrimpulssideks, mis panevad valjuhääldaja tööle nii, et see ennistab muusika. Ent see, mis teieni jõuab, pole mitte ainult õhu liikumine, vaid sõna tõsisel mõttes Mozarti geenius.

Täpselt samuti mängitakse ka elusümfooniat. Ma rääkisin teile, et üks meetri DNA-d on spermaseem-

7 nädalase
inimese käsi

13 nädalase
inimese käed

nes ja samuti on meeter DNA-d munarakus; need kaks meetrit sisaldavad kõiki elusümfooniat kasseti. Ja kui nad pannakse magnetofoni, milleks on rakk tervikuna – sest vaid rakk on võimeline lugema seda, mis on kirja pandud DNA-le – siis algab sümfoonia. Kahtlemata tunneb muusikasõber Mozarti ära kahe esimese takti järel, sest ta tunneb Mozarti geenist. Kuid võhik, kes muusikast midagi ei tea, peab ära kuulama terve teose, enne kui ta saab öelda, et kuulas „Väikest oömuusikat”.

Niisamuti on inimese eluga. Inimesed, kes ei tea midagi teadusest, materiaali elustamisest, informatsioonist, mida kannab DNA, ütlevad teile: „Et kindel olla, et see on inimene, pean ma ära ootama, kuni ta ütleb mulle: Mina olen inimene.” See võtaks aega umbes seitse aastat, sest on vaja jõuda mõistuslikku ikka, et olla tõepoolest võimeline ütleva: „Mina olen inimene”. Mõned oleksid ehk veidi targemad – nad uuriksid vormi ning tunnistaksid, et vastsündinu on nendesarnane, ainult väiksem. Uurides vormi sügavamalt, võivad nad ta ära tunda isegi kahe kuu vanusena emaüas.

Kõikides ühiskondades on emad tulnud mõttele anda oma lastele seksuaalset haridust põialpoiste imeliste lugude kaudu. Iga naine teab, et enne päevavalguse kätte tulemist elavad lapsed allmaailmas, kummalises ja imelises maailmas, kus need tillukesed olendid elavad oma salapärase elu. Ja kui see lugu ikka veel köidab lapsi kogu maailmas ja kui isegi täiskasvanud seda kuulavad, siis sellepärast, et see on tõsi. See pole väljamõeldis, me kõik oleme olnud põialpoisi oma ema üas.

Ka ilma igasuguse erikoolitusega inimene, kes vaatab seda põialpoissi – kahekuist loodet – emaüas, ei ajaks inimest segi šimpansibeebiga. Eksida pole võimalik, piisab kui heita pilk sõrmedele ja varvastele, rääkimata näost, mis on tüüpiliselt inimese oma ja tõesti väga erinev ahvi näost. Kas me saame minna veel varasemasse aega? Jah, geneetikuna teame veidi rohkem kui ainult muinasjuttu, me saame uurida *inimolendi ehitust*. Ja mida paremini me mõistame, et materiaali elustab informatsioon, seda lähemale jõuame selle tohutu informatsioonihulga dešifreerimisele, mis sisaldub esimeses munarakus; seda enam oleme sunnitud tunnistama, et „inimene on inimene on inimene”. *Inimene ei oleks inimene, kui ta poleks eostatud inimesena*, ta ei oleks meie liigist.

Ent sellest katselisest tõendusmaterialist vaadatakse sageli mööda. Inglismaal hiljuti vastuvõetud seadus lubab inimeste vivisektsiooni väga varases eas. Lordide Koda on otsustanud ja Inglismaa kuninganna oma allkirjaga kinnitanud, et briti kodanik ei ole inimolend enne neljateistkümnendat elupäeva, see tähendab neliteist päeva peale viljastamist. Ma austan sügavalt Ühendatud Kuningriiki ja Inglismaa kuningannat. Tõenäoliselt mõtles kuninganna, et selle uue jumala auks, keda me nimetame „pluralismiks”, peaks ta alla kirjutama „pluralistlikule” otsusele, mille järgi inimolendid pole inimesed ja tõenäoliselt isegi mitte olendid enne, kui nad on saanud neliteist päeva vanaks. Kui pluralism kavatseb meile väita midagi, mis on vastuolus teadusega, siis pole mitte mingit tähtsust, kas hääletus on toimunud õigesti või

mitte. *Kui seadus on nii vale, et ütleb: „varane inimolend pole inimolend”, siis pole see üldse seadus*. See võib olla arvamusena manipuleerimine, parlamendi kapitulatsioon domineeriva ideoloogia surve all, kuid see ei räägi tõtt.

Me saame seda kergesti tõestada. Kui seadus kõneleb tõtt, siis olid kõik Tema Majesteedi alamad oma esimesed neliteist elupäeva loomad. Samuti kuninganna ja tema isa ja tema esivanemad. Siis katkes dünastia järjepidevus igas põlvkonnas mitteinimesest vahelüli tõttu. Sama kehtib parlamendiliikmete kohta ja oleks väljakannatamatu, kui õilsa rahvuse saatus oleks endiste loomade kätes. On ilmselge, et Inglismaa kuninganna ja kõik britlased on viljastatud inimolenditena; vastupidi poleks kujuteldav. See on tõesti väga lihtne ja loogiline. Tõ pole kohustatud teadust tunnistama. Tõ võiks öelda: „Me eelistame olla harimatud, me keeldume kõigest uuest ja igasugustest avastustest.” See on seisukoht. Ma ütleksin, et see on „poliitiliselt korrektne” seisukoht mõnes riigis, kuid see on obskurantistlik seisukoht ja teadus ei salli obskurantismi.

Peab ütleva, et ma olen mõndagi õppinud Jaapanis olles. Ühel päeval külastasin Nagasaki lähedal Fukuokas ühte väga meeldivat nunnakongregatsiooni; üks nunnadest oli prantslanna, ülejäänud jaapanlannad. Nad kutsusid mind külla, sest neil oli suur, umbes 2000 õpilasega tütarlastekool. Nad ütlesid: „Kuna te siin olete, siis tulge meie kogudusse ja rääkige meile veidi kõigist neist geneetilistest manipulatsioonidest, kunstlikust viljastamisest ja nõnda edasi. Me tahame seda teada, et rääkida oma õpilastele,

mis on tõsi ja mis mitte. Ühel õhtul seletasin neile, mis on kunstlik viljastamine – et tegelikult ei saa ükski inimene, ükski tehnik, teha kunstlikku viljastamist. Kõik, mida me teha saame, on asetada munarakk ja sperma tingimustesse, kus üks seemnerakk siseneb munarakku. Viljastajaks on järelikult sperma, mitte tehnik. *Lapsed, kes sünnivad kunstlikult viljastamisest, on saanud loomulikult moel; ebaloomulik on see viis, kuidas viiakse kokku sperma ja munarakk.* Ent see ei tähenda, nagu oleksid lapsed ebaloomulikud, nemad on tõepoolest täiesti loomulikud inimesed.

Põhjus, miks kehaväline viljastamine pole nii-öelda katoliiklik, seisneb selles, et see pole kooskõlas tõelise austusega inimese vastu. Abielu põhineb arusaamal, et abielumehele kuulub erakordne privileeg olla ainus maailmas, kellel on lubatud viia oma seeme (st. reproduktiivne rakk) salatempli sisse, milleks on tema abikaasa suguorgan. Kui munarakk on parajasti küps nende mõne päeva sees, kas vahetult enne või pärast vahekorda, siis annab munarakku sisenev sperma elu uuele inimolendile. Sel hetkel katkestas kloostriülem mind ja ütles midagi kiiresti jaapani keeles öele, kes oli tõlgiks. Öde vastas, kuid ei tõlkinud seda ja nii ma jätkasin. Aga hiljem küsisin ma öelt, mida ta ülemale ütles. Ta vastas, et ülem oli küsinud, kas ma oskan jaapani keelt. Mina ütlesin seepeale, et ma ei kõnele jaapani keelt ning et ma ei saa aru ühestki jaapani-keelsest sõnast; oskan vaid öelda „arrigatō”, mis tähendab „tänan teid” ja see on kõik. Öde jätkas, öeldes, et jaapani keeles nimetatakse emakat

„SHI-KYU”. „SHI” tähendab „laps” või „saladus” ja „KYU” tähendus on „palee” või „tempel”. Seega, kui ma ütlesin, et suguorgan on salatempel, arvas ta, et ma oskan jaapani keelt. Sest emakas on jaapani keeles „lapse palee”, „selle tempel, mis pole veel nähtav”.

Minule oli see ilmutuseks. Ma ei ole keeleteadlane, ent niipea, kui me püüame väljendada seda sügavat arusaamist, mis meil loodusest on, pole tähtis, kas räägime inglise, prantsuse või jaapani keelt, lõppeks me kasutame ühte ja sedasama mõistet. Emaüsk on tegelikult palju viimistletum paik uue inimese ilmale-tulekuks kui parim laboratoorium. Ta funktsioneerib palju paremini ning on palju kõrgemalt arenenud, kui lähtuda biokeemiast, kuid see on ka ainus paik, mis on tõesti uue inimese vääri-line. Tõepoolest, tavakeel on teaduslikum, kui spetsialistid üldiselt arvavad.

Võtkem näiteks inglise keel. Rääkides pähetulnud mõttest või eksisteerima hakkavast uuest inimolendist, kasutame ühte ja sama sõna, sama mõistet: mõte *sigineb* ja laps *sigitatakse*. Mõlemal juhul toimub sigitamine (viljastamine, ingl. *conception*) ja see määratleb niihästi meie vaimse tegevuse, kui ka uue inimese saamise. See on ilmutuslik: inimese tarkus mõistab üha sügavamalt omaenese olemust. Keel näitab meile, et päris elu alguses on vaim ja mateeria, hing ja ihu nii tihedalt läbi põimunud, et me kasutame ühte ja sama sõna nii mõttesse tuleva idee kui ka ellu astuva inimolendi määratlemiseks. See, et me kasutame sõna „sigitama” (*conception*) mõlema kohta, pole tingitud mitte sõnavara vaesusest – see on

ainus viis määratleda, mis on tegelikult elu algus: mateeriat elustav vaim.

See sõnum on nii õige, et peab vastu isegi siis, kui elu on näiliselt katkenud. Mõned aastad tagasi pidin ma seda selgitama kohtus. See juhtus Ameerikas, Tennesees asuvas väikelinnas, mille nimi on Maryville. Toimus lahutusprotsess. Mees ja naine olid koos elanud kaksteist aastat, ent oma suureks kurvastuseks ei olnud neil lapsi. Lõpuks otsustasid nad teha kehavälise, kunstliku viljastamise. Naise munasarjast eraldati üheksa munarakku ja viljastati need katseklaasis tema abikaasa spermaga. Seitse tillukest embrüot pandi sügavkülmutusse ja kaks istutati otse emaü-sasse. Õnnetuseks ei pidanud need kaks vastu. (Teile teadmiseks, et selline on 95 % embrüosiirde saatus kunstliku viljastamise protsessis. Kui loete inimese embrüoga manipuleerimise imedest, siis peate teadma, et kunstlikul teel saadud ja hiljem naise emakasse siirdatud embrüodest sünnib ainult 5 %).

Hiljem otsustasid nad lahutada. Nad leppisid kõiges kokku: auto, külmkapp, pangaarve – kõik jagati pooleks. Kuid ema ütles: „Ma tahan saada hooldusõigust oma laste üle.” Mees aga ütles: „Mina ei ole nõus. Sest kui tal õnnestub need lapsed sünnitada, siis oleksin mina ilmselt isa, ja ma ei taha, et naine, kellest ma olen lahutatud, saaks minu laste emaks.” Kohtuniku ees seisis tähtis ülesanne. Esimest korda sundis lahutusprotsess kohut määratlema, kas külmutatud embrüod on esemed või inimesed. Kohtunik otsustas avada kohtu teadlaste tunnistustele, et need võiksid aidata tõde jalule seada. Üks minu

7 nädalane

9 nädalane

13 nädalane

sõber, Martin Palmer, helistas Pariisi ja jutustas mulle kogu selle loo. Ta rääkis ka naise nõudmisest, et halvimal juhul antaks lapsed mõnele teisele naisele, et *see* võiks nad ilmale tuua. Vastasin sõbrale teisel pool Atlandi ookeani: „Sel juhul on kohtuotsus juba langetatud. Tõeline ema, kellele antakse laste hooldusõigus, on see, kes eelistab anda lapsed pigem teisele naisele, kui lasta nad tappa. Nõnda mõistis kohut Saalomoni kolm tuhat aastat tagasi.”

Konsultatsiooni tõttu, mida pidin haiglas andma, lendasin kohale päev hiljem. Kohtunik Dale Young oli otsuse langetamise päeva lahkesti edasi lükanud, kuni ma saabun. Maryville'is oli palju telekaameraid ning suuri platvorme paraboolantennidega, et suunata kiir satelliitjaama, et *see* võiks vihmana alla sadada üle kogu Ühendriikide, Kanada ja Mehhiko. Pressikonverentsil oli esimeseks küsimuseks: „Kes teie reisi kinni maksis?”. See on Ameerika. Kuna inglise keel võimaldab nappi väljendust, ütlesin: „Ise. Järgmine?”.

Kuna mind küsitleti pärast tunnistust, mis kestis neli tundi, oli järgmiseks küsimuseks: „Mida te kohtunikule ütlesite?”. Ma vastasin: „Ma rääkisin kohtule, et teadusele toetudes võime öelda, et inimolend alustab oma eluteed kohe kui on toimunud viljastamine, sest me teame, et informatsioon elustab materiat.” (Ma kordan end, kuid oli vaja, et nad mõistaksid seda argumenti.) „Kui me alandame külmutuskapis temperatuuri, et säilitada toitu külmutatult, siis toimub tegelikult molekulide liikumiskiiruse aeglustumine. Ent molekulide liikumine määratleb aja kulgemise. Seega, kui temperatuur langeb absoluutse nulli lähedale (milleni me ei jõua – see on piir, aga me saame läheneda sellele), siis *see*, mida me püüame peatada, pole mitte *elu*, vaid *aeg*. Ja vedela lämmastikuga pudelis pole mitte -273° C, vaid ainult -180° C; aeg on peaaegu täielikult peatatud, tillukesed embrüod diameetriga poolteist millimeetrit, elavad nüüd katkenud ajas. Nad pole surnud, sest kui anname neile tagasi õige temperatuuri, hakkavad nad taas arenema ja kasvama.

Seega on meil selge katseline näide selle kohta, mida ma alguses

18 nädalane inimene

biokeemia kohta ütlesin: pikale molekulile on midagi kirjutatud, nii nagu lindile on salvestatud sümfonia. Me teame, et tegelikult on informatsioon külmutatud ja eluavaldused on seega alla surutud. Ja ümberpöörult, kui informatsioon pole hävitatud ja tal võimaldatakse elustada materiat temperatuuril, mille juures *see* on elustatav, siis hakkab elu jälle vohama. Materiat ei saa elustada suvalisel temperatuuril; külmutatud olekus ei allu ta geneetilise informatsiooni mõjule. Just sel põhjusel on meie kehatemperatuur 37° C ümber; kui ta oleks üle või alla selle, ei suudaks meie tahe materiat käsutada.

Asja selgitamiseks ütlesin kohtunikule: „Need tillukesed embrüod vedela lämmastiku mahutis on tegelikult suletud sellisesse konservikarpi, kus isegi aeg on seiskunud. Et asja veelgi drastilisemalt esitada, kasutasin ma sõna „konservatsioonilaager”, rääkides kohast, kus saab hoida tuhandeid embrüoid ajutiselt katkestatud ajas. Ajakirjanikud küsisid üle, kas ma ütlesin „kontsentratsioonilaager”? (ingl. *concentration camp*) –

„Oh ei,” ütlesin, „see on eksitus. Ma ütlesin „konservatsioonilaager”” (ingl. *concentration can*) „Konservatsiooni-”, sest **kontsentratsioonilaagrit** kasutati selleks, et kohutaval moel kiirendada surma saabumist. **Konservatsioonilaager** on, vastupidi, leitud selleks, et kohutaval moel aeglustada elu kulgu. Kuid mõlemal juhul on laagrisüsteemi suletud süütu inimesed. Seepärast ei kõlba laagrid mitte kuhugi.

Geneetikast võiks veel palju rääkida. Nagu kõik fundamentaalgeneetika professorid üle maailma, olen ma aastaid õpetanud ekslikelt seisukohadelt lähtudes. Meie viga parandati alles kahe aasta eest. Me õpetasime, et isalt tulev geneetiline informatsioon on *ekvivalentne* emalt tulevaga, mis näis olevat väga lihtne ja loogiline väide. Kui vaadelda veregruppide või naha- või silmavärvide pärilikkust, siis tundub *see* olevat täiesti õige; ent kui jõuame kehaehituse juurde, *olendi ülesehitamise juurde* tema *enese poolt*, siis pole *see* enam õige. Viimaste aastate jooksul oleme teada saanud, et DNA pikk riba on erinevates kohtades märgistatud metülatiooni

poolt (need teie seast, kes tunnevad veidi geneetikat, saavad aru, mida ma silmas pean, rääkides tsütosiini metülatsioonist DNA-kiu siseselt). Hea üliõpilane toimib enne eksamit täpselt samuti. Ta võtab pliiatsi ja joonib alla selle, mille peab otsemaid järgmiseks eksamiks meelde jätma ning tõmbab maha selle, mida pole kohustatud just praegu õppima. Täpselt sedasama teeb loodus. Kõik isad tõmbavad joone alla ühele ja samale DNA segmendile ja ka kõik emad tõmbavad joone alla ühele ja samale DNA segmendile, *aga mitte täpselt samas kohas*. On olemas *meessoole omane viis DNA rõhutamiseks* metülatsiooni teel ja *naissoole omane viis*, mis on teistsugune. Meessoole on omane rõhutada informatsiooni, mida kasutatakse vahetult membraanide ehitamiseks, mis on embrüo privaatse elu müürid, ning platsenta ehitamiseks, mille kaudu saab laps ema verest toitu. See kriipsutatakse alla maskuliinsel viisil. Ja hiljuti avastati ka see, mida rõhutatakse naissoo poolt: selleks on keeruline oskus valmistada varuosi, millest embrüo ehitab oma keha.

Me teame seda kõike patoloogia vahendusel. Mõnikord käivitub pärast viljastumist patoloogiline protsess. Püsima jääb ainult meessooline pronukleus, naissooline sureb välja. Me nimetame seda *hydatiformis mole*. See ei ole inimolend. See moodustab põisikuid ja membraane ning lõpeb raseduse katkemisga, ent see on rasedus, kus puudub laps. Eostumine pole tegelikult aset leidnud. Edasi on antud ainult maskuliinne „know-how”: kuidas ehitada onni ja minna jahile. Juhtub (väga harva), et vastupidi, neitsi munasarjas hakkab üks munarakk poolduma ja tekitab seda, mis on programmeeritud naissoolisel viisil. See tähendab, et toimub kehaosade viimistlemine. Tekivad hambad, juuksed, küüned, isegi mõni närvi-kude, kuid kõik see toimub täiesti korrapäraselt. Ei toimu *inimolendi eostumist*, vaid moodustatakse tagavaraosi. See on olnud viimase kahe aasta erakordne avastus: tillukeses, pooleteise-millimeetrilise läbimõõduga viljastatud tsügoodis, on kohe pärast sperma sisenemist tsütosiini metülatsiooni abil DNA-le üles kirjutatud nais- ja meessooliste ülesannete jagamine. Meessoolt oodatakse toidu

muretsemist ja peavarju ehitamist, naissoolt võimet viimistleda keha. Ja see on kirjas juba selles väikeses pooleteisemillimeetrises sfääris.

Kui nüüd need väga hiljutised avastused geneetikas ja embrüoloogias ei veena meie generatsiooni selles, et „inimene on inimene on inimene”, siis kindlasti mitte sellepärast, et meie kaasaegsed pole piisavalt intelligentsed. Asi pole selles, et nad ei saa aru tõestusmaterjalist, vaid selles, et nad tahavad olla tühjad kaaned. Teadlasena ütlen ma kõigile maailma parlamentidele: „Teil, parlamendid, pole õigust peita rahva eest tõde. Te peate ütlema oma rahvale, et inimolend saab alguse eostumise hetkest; vastasel juhul ei saaks temast iialgi inimest, vastasel juhul pole see *consensus* vaid *nonsensus*, *mõtte puudumine*, *lahtiütlemine tõest*. Mitte ühelgi valitsusel maailmas, hoolimata sellest, kas ta püüdleb demokraatiale ja pluralismile või mitte, pole õigust keelduda rääkimast tõtt. Ainult tõtt, mitte midagi peale täieliku tõe. Ainult tõde teeb vabaks.”

Viimane mõte. Kui usute Jumalasse, siis te ei pea õppima geneetikat, kuna teate küllalt selleks, et õigesti käituda. Isegi seda, kuidas käituda selliste küsimuste puhul nagu „mis on inimene”, „kuidas kaitsta inimest”, „kuidas austada inimest”, kas embrüoga on lubatud manipuleerida või mitte. Kõik, mida teil on vaja teada, on üks väga lihtne käsk, mis õpetab teile igas olukorras, mida teha ja mida mitte. Pole vaja hääletamist, mingeid otsustamisprotseduure, mingit raadiokuulamist ega televiisorivaatamist, ainult üht lauset on vaja südames hoida. Kui seadusetehtajad austavad seda lauset, kui seda austavad eksperimentaatorid, siis võin ma öelda, et teadus jääb *inimkonna ausaks teenriks*. Kuid juhul, kui nad selle unustavad, võib vääristunud bioloogiast kõike karta. See lause, nagu te teate, on tõesti väga lihtne, aga see otsustab kõik: „Tõesti, ma ütlen teile, et mida te iganes olete teinud ühele nende mu vähemate vendade seast, seda te olete minule teinud.” (Mt. 25,40)

tõlkisid URVE KIVILO
ja TOOMAS VOOGLAID

Ettekanne on pärit 1993.a. Tallinas paavsti visiidi ettevalmistamiseks toimunud konverentsilt „Inimene, teadus, religioon”

Ülemaailmsed noortepäevad Pariisis

toimumisaeg:
august 1996

Noortegrupp Eestist
osaleb augusti lõpus
ülemaailmsedel noorte
päevadel. Täpsem
informatsioon 1997. a.
alguses.

jälgi infot koguduse
teadete tahvliil

Jõululood

Uues Testamendis

Ingel Chartre'i katedraali portaalil

Evangeeliume on neli. Kõik neli jutustavad sama lugu: Jumal-Poja elukäiku kuni surmani. Ja ülestõusmiseni! Sünni kohta, millel põhinevad meie Jõulud, leiame andmeid ainult kahes — Matteuse ja Luuka juures. Mõlemad esitavad eri aspekte, märgivad detaile, mis teise juures puuduvad. Nõnda näiteks kirjeldab Luukas Maria külaskäiku Eliisabeti juures, millest Matteus vaikib. Matteus sellevastu jutustab Heroodese tagakiusamisest ja püha perekonna põgenemisest Egiptusse. Luukas ei

lausu selle kohta sõnagi. Oluline on aga see, et vaatamata variantidele ei esine kuskil vasturääkivusi. Mõlemad tunnistavad sama tõde, nimelt et Jeesus on Jumala Poeg, sündinud Neitsist Maarjast, ja et tema tulek maa peale valmistab kõigile, kes sellest teada saavad, suurt rõõmu.

Uurijad seletavad evangeeliumide erinevusi autorite isiksusega.

Luukas on kreeklane. Tema vaimses kogemuses domineerib üleminek seaduselt armule. Matteus on juut ja tunnetab Jeesuse sündi kõige-

pealt vanatestamentlike töötuste täitumisena.

Aga esitatud sündmuste valik ei ole seotud ainult autorite päritoluga. Selles avaldub ka nende elatud elu sisu.

Matteus on juudina elanud kaasa valitud rahva ajaloo jubedusi, ja kannatanud ise kristlasena õigeusklike juutide põlguse all. Samas aga tunneb ta määratud usaldust Jumala vastu, kes tõmbab ajaloo niite ja saadab oma valguskiired inimkonna pilkasesse pimedusse.

Luukas on Püha Vaimu võlu all. Ta tunneb, et Nelipühi ime kordub, ja on juba kordunud ennegi: Maria, Eliisabeti, karjaste, vana Siimeoni ja teiste juures. Et kaitsetus lapsukeses ära tunda Jumalat, selleks on vaja Püha Vaimu valgust.

Igatahes mõlemad tunnistavad selgelt, et Jeesus on Jumal, inimeseks saanud transtsendentne olemus, kuigi tema ilmumine ei torka silma. Ja et Neitsist sündimine märgib vastuvaidlematult juba Vanas Testamendis ennustatud uue Loomise algust.

Matteus ja Luukas tähendasid üles neid episoodide, mis neid kõige sügavamalt puudutasid, ja mis on olulised Jumala Sõnana meie õpetuseks. Kristlase isiklik kogemus palves ja meditatsioonis võib täiendada — kui Jumal tahab — neid neid napolisõnalisi kirjeldusi. Nii näiteks koostas Assisi püha Franciscus Jõuludeks sõime, kus kohtame Jeesuslapse ja teiste tuntud kujude kõrval ka eeslit ja lehma — loomariigi esindajaid. Ja see paistab üsna loogiline, kuna Loomine on kosmiline akt ja hõlmab kõike, mida Jumal oma fantaasiakülluses on kujundanud. Sellest ei tohi miski välja jääda.

FANNY DE SIVERS

Väljakannatamatu õrnus

Me oleme Jumala Paradiisist välja ajanud. Sellega oleme me ka iseenast asetanud väljaspoole Paradiisi. Jumal on tagasi tulnud. Kaks korda inimkonna Ajaloos. Kõigepealt läbi Vana Testamendi leebe, õrna, kannatliku ja kindla õpetuse. Tuli uuesti õppida nimetama Heaks seda, mis on hea ja kurjaks seda, mis kuri. Inimesed olid selle unustanud. Seega võis Jumal ennast inimkonnale ilmutada. Jõulud tulevad meile igal aastal meelde seda, kuidas Jumal teist korda tuli: kõigist kõige tagasihoidlikumalt, nagu laps. Ta tegi enesest almuse paluja, enamgi veel: tuli täiesti relvitu, lootena oma ema üsas. Aga see on Tema, Jumal, isiklikult. Iialgi poleks keegi, isegi mitte religioosset kujutlusvõimest kantuna osanud sellest unistada. Kõigeväeline jättis otsuse inimeste teha, et lõplikult kaoks kogu hirm ja et iga inimene võiks oma salajasimas sisemuses öelda: "Meie isa, kes sa oled taevas." Nüüdsest tuleb iga lapsenägu Jumalale meelde seda, kes ta tahtis olla meie jaoks ja kuidas ta tahtis meile omaenese elu edasi anda: olla kõige väetim inimeste hulgas.

Herodese, Jeesuse sündimise ajal Juudamaad valitsenud kuninga kaasaegeid väljendasid oma seisukohta kreeka-keelse sõnademänguga: parem on olla Herodese siga (uon) kui tema poeg (uios). Esimeste Jõuludega kaasnes süütute laste tapmine. Kristuse lapsepõlveevangeeliumid ei eksinud. Pealegi kirjutati nad ettekuulutustena, mis andsid teada kõigest: valgusest, vaesetest, süütusest, päästest ja võitlusest õrnuse ja õuduse vahel. Herodes lasi tappa oma kaks poega ja kolm oma üheksast naisest. Ta oli eelnevalt kindlaks määranud need, kes pidid hukka saama Jeerikos, et vähemalt oleks nutjaid tema matustel. Nero talitas niisamuti. Õudus on võibolla tänapäeval muutnud oma nägu, kuid ta pole kadunud. See, mis kaasnes esimeste Jõuludega, saadab alati ka meie Jõule. Uue, ülalt tulnud õrnuse valgus ja neitsiliku sünni tagasihoidlikkus ilmuvad öövaikuses,

milles on vihkamine.

Aga kes on süütu? Tõepoolest? Meid on tahetud uskuma panna, et sajandeid valitses õhtumaad religioosne hirm... Taas on tegemist liiga piiratud nägemusega ajaloost.

Kui Jumala õrnus end meile ilmutab, on ta sõna otseses mõttes lõhestav ja järelikult väljakannatamatu. Nii nagu lapse süütus on vaenulikkuse ees relvitu. Alguses, siis kui Jumala seeme meie elus kasvab vaikuses, tunneme me kindlasti end üsna hästi, rõõmustame meeldivast tasakaalutundest ja ütleme, et meis on rahu. Kas on see aga selline rahu, mille annab Kristus? Võibolla on tegemist vaid kompromissrahuga meis elava vana inimese ja uue, veel sündimata inimese vahel. Kuni siiani need kaks meie sees enam-vähem mõistavad teineteist, eksisteerivad rahumeelses kooskõlas. Inkubatsiooniperiood. Jumalik viirus on kohal. Seeme areneb varjus, peidetuna sügavaimasse sisemusse, veel ei ole puhkenud konflikt. Kõik see on kenasti vastavuses erilise rõõmuga, millest kristlased armastavad laulda ja milles kogu maailm tungleb: jõulurõõmuga.

Jõuluaja ainulaadne rõõm, Jumala kohalolek maailmas enne sõja puhkemist. Esmapiilgul võiks öelda, et selline rõõm võib tunduda pisut petlik. Ühel päeval me avastame, et maailma vaimu ja Jumala Vaimu vahel on võibolla verine kokkusobimatus. Et inimkond ei suuda mõnikord olla enam kui vaid inimlik. Mingitel hetkedel tuleb tahtmine loobuda: üleloomulik siirdamine, mida Jumal üritab maailmas teostada, kutsub inimorganismis esile kaitsereaktsiooni, mis juhib meid Risti müsteeriumi juurde.

Niisiis, jõulurõõm? See pole nii lihtne, sõda saab alguse meist endist, mitte Jumalast, kelle mõtted on rahu mõtted. Iga jõulupüha teeb teoks, võibolla vaid hetkeks, kuid tõeliselt, selle rahu, mis ükskord, kui kõik on lõppenud ning võitlus läbi, valitseb igavesti. Siis leitakse uuesti üles jõulurõõm, kuid nüüd juba igaveseks.

Juba praegu, isegi kesk rõõmutse-

mist, on jõulupühades, võib-olla varjatult kuid tõeliselt, midagi natuke lõhestavat. Mõõduvus. Armuhetk, igavese tõe põgus puudutus, teadmine, et Jumal on tõepoolest Immaanuël, Rahuvürst, ja et Tema armastus ütleb meile: "Ma tahan teid suruda oma südame vastu. Ma tahan teile öelda, kuivõrd haigeks teeb mind iga sõda. Ma tahan teile pisut ilma lahinguta maitsta anda, kes Ma olen... ja keda te saate tõeliselt kogu täiuses maitsta alles pärast võitlust. Olgu teie rõõm segamatu. Maitse seda ilma tagamõtteta, sest see jõulurõõm, olgugi mõõduv, omab lõppudelõpuks sügavamat tähtsust, kui võitlus ise."

Selline on jõulurõõm. See püha on sulnis nende jaoks, kes on Jumalast kaugel, mõnikord valulik neile, kes on Tema läheduses. Neile, kes on kaugel, annab ta teada, et Päästja on kohal ja neile, kes lähedal, teatab ta, et ka maailm on kohal, oma õeluse ja Risti varjuga taamal. Maailm võib jõulude ajal rõõmu tunda, sest teda on külastatud... Ma kuulutan teile suurt rõõmusõnumit, teile on sündinud Õnnistegija... Nüüdsest elab universumis armastus, isegi kui seda ei teata ega osata arvata, ta elab ja universum on õnnistatud. See on ainus püha, kus Jumal ei nõua meilt midagi, isegi mitte uskmist... Meile antakse teada: "Meile on sündinud Õnnistegija." On ehk tahtmine vastata: "Aga ma ei usu seda või usun liiga vähe." Siis öeldakse uuesti: "Küsimus pole selles, Õnnistegija on sündinud..." Jõulud on püha, mille kuulutamine ei nõua isegi usku. See on olemasolu kuulutamine: Ta on siin. Sõna on lihaks saanud. – Aga ma ei usu sellesse... Ma kordan, küsimus pole selles. Ta on ikkagi kohal. Järelikult on see rõõmuks kogu maailmale.

Jõuluõhtu vespril laulab Kirik psalmi *de Profundis*. Ta ei unusta, et Jeesus Iäks kuni lõpuni, et paljastada lõpmatus ja anda inimesele tagasi tema jumalik identiteet. See ilmutus oleks plahvatuslik, kui seda kohe nähtaks. Kunstnikud pole eksinud kujutades sõime Risti varjus. Betlema külast paistab Herodium, Heroo-

dese kindlus, suurepärase hiigelehitis. Ei saa unustada, et Jumala ja tema sõprade seisukohast on Jõulud pagenduse algus: "Sest neil polnud aset võõrastemajas." Kui Jumal tahab ära hoida lahingut, peab ta ennast peitma.

"Jumala sõna sai lihaks, aga ajakirjanikud ei teadnud sellest midagi", kirjutab Bernanos. Mõnede inimeste puhul võib see endiselt paika pidada. Aga keegi ei saa kunagi võtta rõõmu karjaste südamest. Vana Testamendi

"Vägede Jumala" viha on lahtunud. Viimane sõna ei jää Heroodesele.

ISA BERNARD BRO OP

Inimese vastus

Tänapäeva massimeedias räägitakse palju armastusest. Sellel teemal on vändatud lõputu hulk filme, kirjutatud lugematul hulgal laule jne... Ja see pole sugugi erakordne. Niikaua kui inimene on ilmas olnud on ta ikka armastust otsinud. Tundub isegi, et sellest räägitakse liigagi tihti, andes tähenduseks hoopis midagi muud. Armastuse kujutamine taltsutamatu kirena ja ohjeldamatu ihana on kõike muud, kui tõelist armastust kaunistav. Tunded, mis tulevad ja lähevad millal tahavad, on pandud kõige ülemaks. See annab põhjust arvata, et tegelik armastus on lihtsalt olematuks mõeldud. Tõsiasi, et üha vähemaks jääb püsivaid abielusuhteid ja samas üha rohkem väärtustatakse juhuslikke, aina uusi, räägib sellest, et midagi olulist on kõrvale heidetud, sihilikult seljataha jäetud. Eelõeldu taustal tahaksin mõtiskleda inimesele nii tähtsal ja vajalikul teemal nagu truudus.

"Ja Jumal võttis inimese ja pani ta Eedeni aeda harima ja hoidma. Ja Issand Jumal keelas inimest ja ütles: "Kõigist aia puudest sa võid küll süüa, aga hea ja kurja tundmise puust sa ei tohi süüa, sest päeval, mil sa sellest sööd, pead sa surma surema." Jumal andis inimesele kõik, mis Ta oli loonud. Inimesele oli antud vabadus toimida sellega oma soovide kohaselt. Oli vaid üks paljudest viljadest, mida Jumal pidas vajalikuks inimesele keelata. Selle ühe vilja kaudu oli inimene asetatud olulise valiku ette. Elu hinnaks sai sõnakuulmine, surma hinnaks sellest üleastumine. Jumal, kes oli kogu loodu andnud inimese kätte ja inimese enda loonud oma näo järele, oli andnud kõik mis

võimalik. Jumal, kes andis kogu oma armastuse, andis ka võimaluse sellele vastata. Ta asetas inimese aktiivsesse dialoogi iseendaga.

Sammudes mööda Vana Testamendi sündmusi võime näha, kuidas Looja osaleb oma loodu eludes, millise tähelepanuga Ta nende poole pöördub. Eriti tungiv on Tema nõudmine ustavuseks ja kuulekuseks kui näeme, millisel viisil Ta oma lapsi proovile paneb. Näiteks Aabrahami ja Iisaki ohverdamise loos, või Iiobi katsumustes. Mõlemal juhul on Jumal mitmekordselt tasunud nende ustavuse eest. Mis on ühist nende meeste ja mõtiskluse alguses mainitu vahel?

Oma igapäevases elus kohtume väga erinevate olukordadega. Mõni on väljakutsuvam, mõni vaevumärgatav. Oluline on teadmine, et iga seik võib väljendada sedasama suhet Jumalaga, mis oli nii Aabrahamil kui ka Iiobil. Selles aktiivses dialoogis toimub pidev vastastikune andmine. Kui Jumala anniks on armastus kõigi oma viljadega, siis inimese anniks osutub kuuletumine ja truustajäämine. Selleks, et meil oleks võimalik paremini mõista, mis on õige ja mis vale, mis on hea ja mis halb, jättis Jumal inimkonnale oma seaduse. Selle seaduse põhjal on Kirik väljendanud hulk moraali puudutavaid nõudmisi, et aidata inimesel järgida Jumala seadust.

Praegusel ajal jääb mulje, et see, mis puudutab Jumalat ja Tema Kirikut on üks asi, aga elu, mida elame, justkui midagi muud. Kuidas siis muidu seletada seda, et prooviabielud, abielulahutus ja ka korduvabielud on leidnud koha kristlaste elus, et jätkub pidev surve paavstile

taotlemaks luba kontratseptiivide kasutamiseks, lõputu nõudmine lubamaks aborte jne.

Jumal ei nõua inimeselt seda, mida ta ei suudaks täita. Pigem vastupidi. Ta on andnud meile hulgalt teeviite ja märke, et me ei eksiks teelt. Ta hoolitseb ka selle eest, et me üha rohkem võiksime teha vahet olulise ja ebaolulise vahel, pannes meid aeg-ajalt proovile. Samas teab Ta väga hästi, kui nõrgad me oleme, kuivõrd tihti ära langeme. Sellepärast ongi Ta jätnud meile Kiriku, mis on kui majakas äraeksinud inimesele. Kohaks, kus kahetsev inimene võib taas julgelt edasi minna. Ta tahab, et "Kristus usu kaudu elaks meie südameis ning me oleksime juurdunud ja rajatud armastusse, et võiksime täiesti mõista ühes kõigi pühadega, milline on armastuse laius ja pikkus ja kõrgus ja sügavus, ja ära tunda Kristuse armastuse, mis ületab kõik tunnetatu, et me oleksime täidetud Jumala kõige täiussega." (Ef 3,17-19)

Advendi ajal, mil kõik on Jeesuse sünni ootuses, meenub erilisel Neitsi Maarja vastus Issanda Inglisele: "Sinu tahtmine sündigu", mis väljendab ülimat armastuse, truuduse, alandlikkuse ja kuulekuse kooskõla. Arm, millega Jumal täidab truust jäanud inimese on ülendavalt suur. "Mu hing ülistab väga Issandat ja mu vaim rõõmutseb Jumalas, minu Önnistegijas, sest ta on vaadanud oma ümmardaja alanduse peale! Vaata, nüüdsest kiidavad mind õndsaks kõik sugupõlved, sest minule on suuri asju teinud Vägev." (Magnif. Lk 1,46-55)

INGRIT VOOGLAID

Kutsumus elada abielu Jumala kava järgi

J. FRANCIS STAFFORD, Denveri peapiiskop

Sissejuhatus

Enne kui ma alustan, soovin tänada kõiki vendi piiskoppe siin Peruu, samuti teid, õed ja vennad usus, sooja vastuvõtu ja tõelise külalislahkuse eest, mis on saatnud kogu kongressi käiku.

Olen oma esimesel külaskäigul Püha Rosa linna ja Peruu, nii kauni ja tähendusriika iidse tsivilisatsiooni maale. Ma loodan siiralt, et see ei jää viimaseks. Kristliku sõpruse vaim, mis mind siin algusest peale saadab, tuletab nii väga meelde armastuse vaimu, mis eelmisel aastal valitses ja juhtis minu kodulinnas Denveris peetud Ülemaailmsete Noorsoopäevade edukat kulgemist. Ma tean, et nii mõnigi teist võttis tollest palverännust osa, ja mul on suur rõõm teiega täna uuesti kohtuda.

Tuleb tunnistada, et saanud mõni kuu tagasi kutse siin esineda, kõhkle sin ma, enne kui nõusse jäin. Põhjus on lihtne. Liiga palju põhja-ameeriklasi on lõuna-ameeriklastele juba liiga kaua liiga palju nõu andnud. Tegelikult on perekonda tabanud globaalne kriis suures osas hoopis põhjapoolkera "arenenud" maade sünnitis. Ometi õnnestub meil majandusliku ülevõimu ja massiteabe tohutu mõju tõttu suruda oma disfunktsionaalsused peale kogu maakerahvastele.

Vaevalt saaksin ma oma maad postiivse perekonnapoliitika viljelemise näitena esile tuua. USAs on 27% kõigist alla 18 aasta vanustest lastest (st. 6,3 miljonit last) ühe vanema kasvatada. 1960. aastal oli seesuguste laste arv 243 000. Pealegi on mul teie kiriku ees seisvate praktiliste probleemide kohta liiga väike kogemus, mistõttu oleks küll mõtlematu õpetust jagada, mida te peate tegema.

Aga ikkagi: ma olen teie vend usus ja puutun isiklikult kokku Ameerika

Ühendriikide ühiskonnaga — sellisama ühiskonnaga, mis on oma praegustest printsiipidest lähtuvalt otseselt perekonnavaenulik. Seetõttu võiksin kanda sõnumitooja ja ühtlasi ka hoiatava hääle rolli.

Palun teil veel kord järele mõelda, miks see kongress on nii tähtis. Võitlust perekonna eest ei võida ega kaota ei Ameerika Ühendriigid ega industrialiseerunud Euroopa, vaid lõunapoolkera rahvad ja kultuurid, nagu näiteks teie enda kultuur, sest te pole veel hüljanud tervet mõistust. Te pole veel kaotanud oma hinge.

On väga iseloomulik, et just Ladina-Ameerika piiskopid andsid kõige teravam ja kriitilisema hinnangu Kairo Rahvastiku ja Arengu Konverentsile, ja sugugi mitte juhuslikult. Mitte keegi teine peale lõunapoolkera rahvaste ei mõista paremini, et just nemad on rahvastiku kontrolli aktsioonide objekt, mitte tulusaaja. Perekonna problemaatikale suunatud aruteludes peab juhtroll kuuluma lõunapoolkera kristlastele, seepärast tuln ma rohkem teilt õppima, arutlema ja vaatlema, kui ise õpetust jagama.

I. PROBLEEMI ASETUS

Kutsumus elada abielu Jumala kava järgi. See ongi tänane teema. Lihtsate sõnadega väljendatud lihtne lause. Ja nii see just ongi. Kogu tõde on lõpuks väga lihtne, ehkki samas tähenduselt väga rikas. Paavst Johannes Paulus II on selle lihtsa teema juurde korduvalt naasnud: väga olulises, isegi fundamentaalses Loomise raamatu põhjal kirjutatud kateheesis, entsüklikates *Familiaris consortio* ("Perekondlik ühendus") ja *Mulieris dignitatem* ("Naise väärikusest"), ning viimati "Kirjas perekon-

dadele".

Teatud mõttes on sellest, mida me peaksime teadma tänasest kutsumusest elada abielu Jumala kava järgi, juba palju kirjutatud ja jutlustes räägitud. Ometi näeme enda ümber ringi vaadates, et maailm ei võta neid sõnu kuulda. Õigemini pole maailmal huvi kuulata. Miks?

Keeleneel

Minu arvates sisaldub vastus juba keelekasutuses. Põhjapoolkera tööstuslikes riikides on moraalse ja sakramentaalse diskursuse sõnavara hääbumas. Maailm ja kirik võivad küll kasutada samu sõnu, aga need ei tähenda enam samu asju.

Näiteks siis, kui kirik räägib kutsumusest, peab ta silmas kutset igale inimesele täita Jumala kavandatud ülesannet maailma ühisel lunastamisel. Kristlase suurim rõõm on otsida, avastada ja püüelda selle eesmärgi poole, milleks Jumal on teda ellu kutsunud. Kutsumuse mõte tähendab ja nõuab laiemat elukava.

Just selsamal põhjusel kasutab tänapäevamaailm sõna "kutsumus" haruharva. Või kui seda tehakse, võõrandatakse kutsumus sakraalsest taustast, nii et sellest saab mingi oskuse või ameti sünonüüm. Niinimetatud kutskeskoolid USAs ei aita noortel kuidagi välja selgitada oma elu sügavamat tähendust. Nad õpetavad noortele pigem mingit konkreetset oskust, näiteks seda, kuidas saada heaks autoremondiluksepaks.

Mis on abielu?

Radikaalne erinevus sõnade tähenduses ilmneb veelgi selgemalt abielu mõiste puhul. Mida tähendab abielu kristlastele? Kõige paremini annavad selle edasi õnnistussõnad vanas Gregoriuse Sakramentaal-

riumis: *Oo Jumal, sa oled pühitsenud abieluliidu nii sügava müsteeriumiga, et abielu lepingusse on kätketud Kristuse ja Kiriku sakrament.*

Kõik nimetatud omadused — müsteerium, sakrament, leping, pühitsetus — on kas ümber mõtestunud või tänasele ilmalikule kultuurile hoopis arusaamatud. Muutus on päeva käsk ja alahoie negatiivne väärtus. Homoseksuaalsed suhted püüdlevad võrdõiguslikkuse poole seaduse ees. Tehnika võidukäik ja pragmaatiline materialism tõrjuvad sakramendi kõrvale. Muudetav kontraht on asendanud muutmatu kokkuleppe. Lapsed on tooted ja sageli passiva poolel. Pühaduse enda mõistet on hakatud pidama kitsa religioosse ringi illusiooniks. Kuidas saabki pühadust tõsiselt võtta, kui me eeldame, et väljaspool nähtavat maailma ei eksisteeri mitte midagi?

Jumal jääb kõrvale

Kuidas on lugu sõnaga "Jumal"? Nagu Hans Urs von Balthasar on näidanud, ilmutab kristlaste arvates Jumal end — loomises ja ajaloos — piiramatu jumaliku vabaduse ja piiratud inimliku vabaduse kokkupõrkes. Maailm lihtsalt ei usu sellesse ilmutusse; või kui ta usub, siis pole Jumal midagi muud kui umbisikuline jõud või maailma teadvus, mis inimkonna ellu otseselt ei sekku.

Kokkuvõttes: ilma Jumalata ei ole mingit loomisplaani. Kõik on olemas kas juhuslikult või tingitult. Kristlase jaoks on kõigel loodul oma tähendus; nad on osa suurest sümfooniast, mis heliseb Kolmainu Jumala auks, kes oma armastusega vabalt maailma loob. Ent niipea kui Jumal on välja lõigatud, muutub sümfoonia korra- tuks. Harmoonia kaob. Keskus ei kannu.

Tähenduseta faktid

Moodsa identiteedi südames luurab sügav pessimism, mis johtub akumuleerunud teadmiste kokkusobimatuses. Faktid on kasutatud, kui ei ole kava, mis neid ühendab. Nad on isegi hullemad kui kasutatud; nad irvitavad, sest nad näitavad meie tühjust. Iga paarikümne aasta jooksul kasvab inimkonna andmebaas kahekordseks.

Tänapäeva tehnikakultuur upub faktidesse ja andmehunnikutesse, ometi januneme me endiselt tähenduse järele. Postmodernne universum ähvardab katkeda eraldavate, hajutavate ja destruktiivsete tendentside laviini all, mis 1960. aastatel — vähemalt Põhja-Ameerikas ja Lääne-Euroopas — liikvele pääsesid.

See ongi põhiprobleem, mis pärsib meie jõupingutusi perekonna päästmisel. Ilmaliku maailma keel steriliseerub. Meid on tabanud mõõdetavate hulkade ja materiaalsete esemete hüpnos. Inimsus muutub järk-järgult statistiliste uuringute kogumiks. Selle tagajärjel on surnud ettekujutusvõime. Me ei suuda inimese seksuaalsele mõeldes ette kujutada muud, kui partnerlust ja naudingut nüüd ja siinsamas. Tagajärjed on tohutud.

II. TAGAJÄRJED

Nii mõnigi, kes on kursis Ameerika poliitilise maastikuga, võib-olla mäletab USA 1992. a. presidendivalimiste kampaaniat. Dan Quayle, toonane asepresident, võttis perekondlikud väärtused oma ristiõja de viisiks. Ta väitis, et traditsioonilised perekonnaväärtused on USAs ohtu sattunud ja et kui me ei kaitse perekonda, siis kasvab ühiskondlik segadus ja põlglik suhtumine inimväärikusse.

Tänu oma jõupingutustele muutus Quayle massiteabe üleüldise kriitika märklauaks. Populaarsed teleshowd nagu *Murphy Brown* — kelle juhtfiguur, edukas ärinaine, soovib saada last väljaspool abielu — kohtlevad Quayle'i kui mingit narri. Tema sõnum perekondlikest väärtustest heideti kõrvale kui miski eriti ohtlik ja reaktsiooniline. Loomulikult sai Quayle koos presidendiks kandideeriva George Bush'iga valimistel lüüa.

Toimimatud alternatiivid

Ma ei maini seda mitte Quayle'i kiituseks, vaid selleks, et rõhutada vaevalt viis kuud peale valimiste lõppu prestiihises ameerika ajakirjas ilmunud loo irooniat, sealsamas suurt tähtsust. 1993. a. aprillis avaldas Barbara Dafoe Whitehead *The Atlantic Monthly* numbris kaaneloo pealkirjaga "Dan Quayle'il oli õigus".

Artikkel põhjustas meedia möllu, sest Whitehead näitas usaldusväärsete sotsioloogiliste uuringute baasil, et niinimetatud alternatiivid traditsionaalsele lõhenemata kahe vanema perele lihtsalt ei toimi.

Need lihtsalt ei võimalda stabiilset õhkkonda kodudes, lisaks sellele on neil kogu ühiskonda vibratsioonina mõjutav lõhkuv toime. Selgub, et "erinevad peremudelid", mis tegelikult tähendab ühe vanema peret või ka kasuvanemate peret, lõhuvad ühiskonda.

Raske tagasitee

Uuringud näitavad, et ühe vanema kasvatatud lapsed on teistest kuus korda suurema tõenäosusega vaesusele määratud, samuti jäävad nad vaesusse kauemaks. Kaks kuni kolm korda suurema tõenäosusega on neil emotsionaalseid ja suhtlemisprobleeme. Tõenäoliselt on neil suurem oht koolis halvasti edasi jõuda või koguni välja langeda, teismelisena rasestuda, uimasteid tarbida ja seadusega kimpu jääda.

Samuti kuuluvad nad füüsilise ja seksuaalse kuritarvituse riskirühma. Lõhenenud peredest pärit lastel on raskem leida intiimsust suhtlemisel, püsiva perekonnaelu loomisel ja alalise töökoha hoidmisel. Teisisõnu, hoolimata USAs ja Euroopas viimasel 25 aastal levinud müütidest, on abielulahutus lastele katastroofiks. Sellest niisama lihtsalt üle ei hüppa.

Ikka allamäge

Trauma on sügav ja pikaldane, andes end tunda väga erineval viisil. Whitehead tsiteerib Judith Wallersteini, kes rõhutab, et "lahutus muudab vanemate ja laste vahelisi suhteid niisugusel viisil, mida meie ühiskond pole ette näinud". Lisaks sellele, et lapsed tunnetavad vanemliku tähelepanu kadumist abielulahutuse mõjul, avastavad nad peagi, et vanemad ei saa neid nende arengu etapidel enam nii aidata, nagu oleks tegelikult vaja.

Wallerstein ütleb, et "igati normaalses tasakaalustatud peres" otsib laps kord tuge ühelt, kord teiselt vanemalt, kasutades oma arenguredelil tõusmiseks mõlema oskusi ja võimeid. Purunenud perekondade

lastel on palju raskem just sel hetkel nõutava vanema abi ja juhatust leida. Selle tulemusena tabab paljusid purunenud pere lapsi mahajäetuse ja kindlusetusetunne, mis võib ilm-neda isegi kuni 15 aastat pärast vanemate lahkuminekut, ja see teeb nad võimetuks looma stabiilset ja kestvot kodu uue põlvkonna jaoks. See on hind, mida makstakse isiklikul tasandil. Aga nende laste kannatused tuleb veel korrutada kümnete miljonitega, et saada pilt Ameerika ühiskonna sotsiaalsest koest. Näiteks Baltimore`is sünnib 80% mustadest lastest väljaspool abielu. Vabaabi-elude ja lahutuste osakaal suureneb kõigi sotsiaalsete ja etniliste gruppide lõikes. Niisamuti kuritegelike jõukude hulk. Samuti väärnõhtused perekonnas. Samuti uimastitega kaubitsemine. Teie siin Peruu olite alles äsja selle tunnistajaks, kuidas USA sõja-väe- ja politseikaadrid üritasid pidur-dada kokaiinikaubandust. Aga tegelik probleem ei ole seotud mitte peruulastest kokaiinikasvatajatega, vaid Põhja-Ameerika narkomaanidega ja moraalse tühjusega, mis vaimu mu-rendab.

Vabanemine armastuse kaudu

Selle kurva litaania lugemine võiks jätkuda, aga asi on niigi selge. Meie, tööstuslikult arenenud maade rahvad, oleme moonutanud vabaduse tõelise mõtte, mis kasvab välja vastutusest. Karol Wojtyla kirjutab hulk aastaid tagasi nii: "Me vabaneme vabadusest armastuse kaudu." Tänapäeval oleme me "vabadusest" teinud isiklikult patenteeritud ebajumala, mille varjus igauks mõtestab iseenda tõe ja ühtki kõrgemat võimu ei lubata sekkuda hullu trampi iseenda naudingu eest. Tagajärjeks on omamoodi kogemuse ilmetus, moraalse kurnatuse ja jõue-tuse seisund. Säärases keskkonnas muutuvad perekonna ja abielu väärtu-sed illusoorseiks.

Me ei ole enam niisugune ühis-kond, kellel on ühine moraalikultuur. Meist kujuneb pigem narkissoslike nautlejate kuhjatis, mis on inimese teispoole loomuse ja saatuse suhtes täiesti pime.

Kosmiline tühjus

Kahe sajandi jooksul on Ameerika Ühendriigid pidanud end inimkonna vabaduse mudeliks. Ameerika Ühendriikide kodanikuna tunnem ma oma maa ülesehitamise ja raamprint-siipide formuleerimise üle suurt uhkust. Aga tänapäeval on Põhja-Ameerika sotsiaalses lõimes midagi valesti läinud. Kuid selle asemel, et seda arvestada ja olukorda terven-dada, me ülistame ja ekspordime seda teistele. USA ja Lääne-Euroopa maade 20. saj. kogemusest järeldub selgesti, et inimväärtuste ja -pürgi-muste taga haigutab kosmiline tühjus.

Põhjapoolkeral algatatud rahvas-tikukontrolli poliitika aluseks on kaks põhiimpulssi: isekus ja hirm. Presi-dent Clintoni 29. juunil 1994.a., Rahvastikufoorumi toimumise eelõh-tul peetud sõnavõtus rõhutatakse G-7 Napoli kohtumise kaht prioriteeti: uute töökohtade loomist G-7 riikides ja rahvastiku kontrolli Kolmanda maailma maades. Kõik muud küsi-mused näivad olevat allutatud kahele eelnimetatule. Ameeriklased on otsustanud kaitsta meie elatustaset. Selle asemel, et jagada seda, mis meil on, lõunapoolkera rahvastega, ürita-me me nende hulka kontrollida, piirata, vähendada. Tähtis on meelde tuletada, et suurim oht keskkonnale tuleneb Esimese maailma tarbimisest, mitte Kolmanda maailma elanike arvukusest.

Hirm ja lootus

Iga kristlane taipab kohe, kui ohtlikud on need impulsid perekon-nale. Perekond on oma struktuurilt hirmutunde tõrjuja ja lootuse väl-jendus. Tema loomulik viljakus annab inimihule tulevikumõõtm. Ta on elu allikas. Perekonna privileeg on olla kodune kirik. See on lävi, mille kaudu Kolmainu Jumal astub inimkonda.

Just seepärast kardab seda täna-päevane tehnikamaailm ja üritab seda piirata, lõhestada ja kontrollida ja lõhustada, hoolimata sellest, et selle lõhustumise tagajärjed on nii hukatus-likud. Perekond on konkureeriv, suveräänne tähenduslik alge. Ta nõuab isekuse ületamist. Ta õpetab ühendumust. Ta sisendab kõrgemaid väärtusi, mis kuulutavad riigist sõltu-matut autoriteeti.

Opositsiooniline avangard

Seega on arenevas maailmas perekond tähtsaim opositsiooniline avangard industrialiseerunud riikide hõrenemist ja surma propageerivale kultuurile, mida peegeldab rahvas-tikukontrolli poliitika. Kairo Rahvas-tiku ja Arengu Konverentsi eel-dokumendis ei viidatud mitte kusagil perekonna positiivsetele väärtustele sel lihtsal põhjusel, et perekonnale orienteeritud ühiskond on põhiline vaenlane neile, kes valmistasid ette Kairo konverentsi lõppdokumendi kavandi. Selle dokumendi autorid tulid välja rabava eeltingimusega üleilmse muudatuse läbiviimiseks: see saab toimuda ainult siis, kui surm ilmub keelekasutusse.

Ladina-Ameerika piiskopid on rahvastikukontrolli õigusega definee-rinud "kontratseptiivseks imperia-lismisks". See on halvim künism ja silmakirjalikkus, sest see paikub näiliselt vabaduse, võttes samas tõrkavalt maailmalt ära sünnioiguse. See pajatab arengust, röövides seal-samas ära tuleviku, mis iga kultuuri jaoks elab tema lastes. See kuulutab naiste vägevust, tehes nad samas viljatuks.

Kutsumus elada abielu Jumala kava järgi on tänase päeva üleskutse olla armurikas oponent ja kirglik misjonär — surmakultuuri oponent ja inimisiku tõelist loomust kuulutav misjonär, kes tunneb selle ära Jeesuses Kristuses.

III. MIKS KIRIK EI EKSİ

Kristlik abielu on enam kui lihtsalt opositsioon. Kristlik abielu pole passiivne. Armastus on avatud ja vastuvõtlik. Ta loob uue elu. Ta uuendab inimkonna. Ta on Kolmainu enda armastuse püha loova ökoloogia kaja inimihus.

Enese täielik andmine

Iga päev, iga hetk õpetavad, juhatavad ja pühitsevad ema ja isa teineteist ja oma lapsi, andes oma armastusest maailmale tunnistust ka väljaspool kodu. Teisiti ei saagi see olla. Abielulepingu struktuur, kui seda ustavalt ja viljakalt hoida, kannab neid

seda teed — teed, mis juhatab Talle ja tema Mõrja pidusöögile igavikus.

Abieluleping annab turvalisuse mõlemale abikaasale, lubades mõlema isikul täielikult küpseks saada enese täieliku andmise kaudu teisele. Sealjuures peegeldavad nad Jumala kolmainuslikku armastust kogu maailmale. Just selles valguses tuleb mõista jumalikku kava, mille kohaselt abielu on perekonna alustala ja tugi ning perekond omakorda ühiskonna alustala ja tugi. Seda funktsiooni ei saa kanda ei valitsus ega tehnika, ei ühised majanduslikud huvid ega tahe individuaalselt täiustuda.

Armastuse kool

Perekonna intiimses, isikule orienteeritud keskkonnas õpib laps tundma niisuguseid põhilisi väärtusi nagu austus, truudus, ausus ja omakasupüüdmatu hoolitsus teiste eest. Avalikkuse ees peetud kõne sõltub täielikult sellest, kuidas neid väärtusi on sisendatud.

Abieluleping on mõõtnatult sügav müsteerium; see on tulvil imelisust. Sellepärast kaitseb perekond, mis rajaneb abielulepingul, ühiskonna põhilist sotsiaalset tähendust, sest tema rüpes on lapse areng seotud vastastikuste õiguste ja kohustuste lõimega. Samuti kaitseb perekond üksikisiku ainulaadset identiteeti, pakkudes lapsele emaarmastuse mõõdutut ja turva. Perekond on see kooslus, milles ilmestub Johhannes Paulus II kirjeldatud "isa kiirgus". Perekonna sees avaldub jätkuvalt abielu müsteerium. Me mõistame kõige paremini ja usume armastusse siis, kui oleme ise abikaasade õrnuse, andestuse ja truuduse viljad. Perekonnas elatud armastus on vaieldamatu argument Jumala kasuks, inimsüdamete väärtuse väljendus.

Vanemlik vastutus

Esimest korda mõistame seda siis, kui oleme abielus ja meil on perekond. Abielu uueneb ja täiustub, kui abikaasad tunnetavad vastutusrikast koostööd Jumalaga uute inimeste loomisel. Mees ja naine realiseerivad oma mehelikkuse ja naiselikkuse Jumala eluandvas osaduses oma lastele, kes luuakse uuesti ja ainukordselt Jumala näo järgi. Seepärast

kaitseb Kirik abielu ja perekonda ja on otsustavalt vastu rahvastiku kasvu kontrollile kontratseptiivsete vahendite ja abortidega. Kirik nõuab tungivalt, et mees ja naine oleksid vastutavad vanemad, eriti tol erilist väärtust omaval hetkel, mil nad on "üks ihu". Niisama selgelt võtab Johannes Paulus II kokku katoliku abielutraditsiooni, kui ta õpetab, et "abieluühenduse kaht dimensiooni — unitiivset ja prokreatiivset — pole võimalik lahutada, ilma et hävineks abieluakti sügavaim tõde" (*Kiri perekondadele, nr. 12*). Just abieluaktis muutub tegelikkuseks abikaasade täieliku eneseohverduse loogika.

Valida elu või surm

Abieluarmastus on harduseakt, mille kaudu Jumal loob isikud, kes on määratud temaga igavesele armastavale ühendusele, vanemad aga on pühitsetud oma osadusega loomises. Selles valguses nähtuna on kontratseptiivide kasutamine Jumala plaani vastu, samuti seda kasutavate isikute inimsuse ja isiksuse vastu.

Inimelu tingimuseks on loomuldas see, et igal hetkel me kas kasvame või sureme. Me peame valima elu või surma. Keskteed ei ole. Moosese viiendas raamatus ütleb Jumal oma rahvale:

Ma olen pannud su ette elu ja surma, õnnistuse ja needuse. Vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada (30:19).

Uue elu takistamine on valik surma kasuks. Aga iga abielu, mis seab lootuse Jumalale ja on avatud lastele, on võimas valik elu kasuks. Kristuse auks hoiab Kirik lõhenemise ja hävingu vastu välja astudes Looja sõnad inimkonna teadvuses igavesti alal.

IV MIDA ME PEAME TEGEMA?

Iga kutsumus on kutse pühadusele ja abielukutsumus pole erandlik. Aga mida õieti tähendab pühadus? Iga päevases keelekasutuses käivad sõnad "hea" ja "püha" peaaegu käsikäes. Pühad inimesed on loomulikult ka

head inimesed. Need kaks sõna ei tähenda siiski üht ja sedasama.

Pühadus ja tõde

"Püha" tuleb heebreakeelsest sõnast *kadosh*, mis tähendab "muu kui". Jumal on püha, sest ta on "muu kui" meie. Tema rada pole ilma rada. Seepärast ütleb meile püha Paulus kirjas roomlastele: "Ja ärge saage selle maailma sarnasteks" (12:2). Paavst Johannes Paulus II kasutab sedasama kirjakohta — "Ärge saage selle maailma sarnasteks" — nurgakivina oma vägevas entsüklikas "Tõe sära" (*Veritatis splendor*).

Tuletagem meelde, et Jumal on Tõde. Kui me tõesti otsime Jumalat, siis me muutume ilmtingimata rohkem tema sarnasteks ja anname oma panuse armastuse kultuuri loomiseks. Seetõttu paistavad kristlased rumaladena, või isegi hädaohtlikene neile, kes elavad "tehnika kultuuris". Seetõttu tabab Kirikut maailma võimumaakerite pilge ja halvaks panu, sest nende meelest tuleks progress rajada pigem viljatusele kui vastustusvõimelisele isaks- ja emaksolekule. Niivõrd kui abielupaarid on truud kristlikule kutsumusele, on nad tegelikult tsivilisatsioonivaenulike plaanide vastased.

Preestrite vahendus

Kõik see viib meid tagasi opositsiooni ja misjonitöö juurde armastuses. Nii nagu me ei tohi anduda sellele maailmale, nii ei ole meil ka õigust seda hukka mõista ega sellest kõrvale jääda. Jumal saatis meid siia, et me aitaksime tal tema lunastustöö lõpuni viia — sest ta armastab seda maailma. Seepärast saatis ta oma Poja selle jaoks surema. Nii nagu me mõistame imestuse ja rõõmuga oma kutsumust pühadusele, nii tõmbame me kogu "ägava" loodu oma preesterliku vahetalituse kaudu pühadusse kaasa.

Maailma armastamise ja sellele vastuseisu vaheline tasakaal on alati väga keeruline. Seda pole võimalik saavutada muidu, kui noorte abiellujate tõhusa ettevalmistusega. Ma pean silmas nii perspektiivset kui vahetat ettevalmistust. Seesugust ettevalmistust tuleks kogeda palvetamise ja patukahetsuse keskkonnas.

Laiem taust

Paljud noored katoliiklased, vähe-malt Põhja-Ameerikas, abielluvad parimate kavatsustega, ja armastavad nii Jumalat kui ka Kirikut. Aga nad ei võta tõsiselt abielu sakramentaalset külge ega näe abielulepingu laiemat otstarvet ja kiriklikku dimensiooni. Paljud isegi ei tea, mida see leping tähendab. Neil on väga raske euharistilises ohvris süvendatult osaleda.

Järelikult pole nad valmis risti kandma. Nad ei mõista risti osatähtsust abielus; kui tuleb aeg kannatada, ei näe nad selles võimalust seesiselt areneda, vaid võtavad seda läbikuk-kumisenä. Ning nad loobuvad.

Nii ei tohi see olla. Nende 37 aasta jooksul, mil ma olen preester olnud, olen ikka ja jälle ära tundnud, et inimese süda on loodud kogema tõde, et inimesed janunevad tõe järele ja valivad tõe, kui nad saavad teada, et tee tõe juurde on läbi Kristuse. Aga sageli on nii, et Kristuse rist on meile kui üks elu tahk, mitte selle vundament.

Praegune põhjapoolkera tööstus-riikide juhtimise all kujunduv kultuur ei ole Kristuse risti suhtes sõbralikult meelestatud; ta vihkab risti, nime-tades seda "julmaks elukaks". Moodsa ilmaliku ühiskonna religiooniks on järjest sõjakam ateism. See on ag-ressiivne, enesekindel ja sallimatu. Need jooned pole võõrad neilegi, kes kavandasid Kairo Kongressi eeldoku-mendi.

Evangeeliumi ind

Iga abikaasa armastus teise vastu peab olema ümbritsetud Jumala auhiilgusega. Parim viis jutlustada on loomulikult tegude kaudu. Armastav abielupaar on nagu tuletorn. Samas tuleks peredel pöörata tähelepanu ka väljapoole suunatud innule levitada Kristuse rõõmusõnumit ja tema lunastavat ristisurma.

Ameerika Ühendriikides kõnni-vad seitsmenda päeva adventistid ja jehoovatunnistajad lävelt lävele, et sektidesse uusi liikmeid värvata. Nende õpetused on segasevõitu ja nende taktika on üpris tüütu. Ometi imetlen ma seda veendumust, millega nad oma usku levitavad. Ja ma mõt-len: kuidas võrrelda meie peresid

Evangeeliumi kuulutamise innus nendega?

Ükski katoliiklik perekond ei saa endale lubada leiget suhtumist Kristu-se ja Kiriku müsteeriumi. Sest mitte ükski kultuur pole nii traditsiooniliselt "katoliiklik", et seda ei ohustaks sõjaks ateism ja evangelistlik protes-tantism. Katoliku perekonnad kas elavad katoliiklikus usus ja kujun-davad ning levitavad seda aktiivselt või muidu ei ole tulevikus katoliik-likku usku, mida levitada.

Rahu välismaal

Ma lõpetan paari mõttega, mis on mind saatnud möödunud suvest saadik. Võib-olla aitavad need meil oma eesmärgi paremini mõista.

Täpselt aasta tagasi, kui Colorado osariigi katoliiklased tegid Üle-maailmsete Noorsoopäevade ja Paavsti vastuvõtu ettevalmistusi, elas Denver üle viimaste aastakümnete kõige julmema ja verdnõudvama perioodi. Palverännuueelsete kuude vältel polnud ajalehepealkirjades ja televisiooniudistes peale jõukude, uimastite, püsside ja autost sõidu pealt sooritatud tapmistest suurt midagi näha ega kuulda. Sellest kujunes kohutav pingeallikas. Meil oli Den-verisse oodatud noorte kaitstuse pärast suur mure. Kartsime, et vägi-vald võiks varjutada seda suurt loo-tust, mida Ülemaailmsed Noorsoo-päevad üle kogu Kiriku kiirgaksid. Me muretsesime samuti Denveri enda elanike pärast, sest me tunneme oma rahvast. Nad on head ja korralikud inimesed ja vägivald tabas neid nagu ristilöömine. Nad ei olnud seda ära teeninud.

Aga siis juhtus midagi imelikku. Ülemaailmsete Noorsoopäevada algushetkest kuni nende lõppemiseni nädal hiljem vägivald lihtsalt seiskus. Linna hirmud ja pinged kadusid. Raske kuritegevus vähenes nii tuge-vasti, et isegi politsei oli hämmingus. Denverisse valgus ligi 200 000 noort igast ilmakaarest, aga mitte ükski neist — mitte üksainus — ei langenud surmatoova vägivalda ohvriks.

Armum vägi

Ma ei oska seda seletada muidu, kui Jumala armuga. Nende noorte

kohtumises Paavstiga oli midagi lunastavat ja pühitsevat ning isegi täna, aasta hiljem, on meie linn ikka veel tolle ootamatu rahu ja armu lummuses. Vägivald, või vähemalt säärane vägivald nagu tol juuni- ja juulikuul, pole enam kordunud.

Ma mainin seda sündmust see-pärast, et Denver on noor, kasvav ja haritud linn. Mõnes mõttes on see 21. sajandi USA embleem. See on justkui pilguheit minu kodumaa tulevikku. See, mida ma seal näen, on sama, mida Püha Augustinus nägi tollases maailmas 1500 aastat tagasi: Jumala riik ja inimese riik, mis elavad koos samal ajal ja samas rahvas, kusjuures kumbki üritab võita inimhinge endale.

Üheks nädalaks sai võitlus eel-misel aastal otsa. Armastuse tsivilisat-sioon kiirgas 200 000 noore inimese kauniduse läbi üle kogu Denveri, muutes uueks tuhanded elud ja tuues paljud inimesed Kriku juurde.

Enam kui unenägu

Keda pean ma selle kingituse eest tänama? Paavsti? Muidugi. Noori inimesi endid? Muidugi. Aga kes andis neile noorte elu? Kes õpetas neid armastama? Kes külvas nende südamesse usu ja aitas sel kasvada? Kes silus nende teed usule, kõndides ise ees ja näidates teed?

Abielu kutsumus on hing hinge haaval üles ehitada armastuse tsivili-satsioon — eluvõimas riik Jumala kava järgi, mis ühel päeval hõlmab kogu loodu.

Ma olen siin Limas selleks, et öelda: need pole unelmad. Ma olen seda näinud.

Käesoleva ettekande pidas J. Francis Stafford perekonna probleemidele pühen-datud kongressil "Perekond: armastus-kultuuri süda", mis viidi läbi Paavstliku Perenõukogu ja Peruu Episkopaalkon-verentsi toetusel Limas.

tõlkis ÜLAR PLOOM

Caritase esimene aasta

Caritase lõuna
Ahtme Põhikoolis
(suvi 1996)

Aasta tagasi hakkas peapiiskop Justo Mullor García ettepanekul ja toetusel taas tegutsema *Caritas Eestis*. Küll alles *Caritas Sverige* tütreana, tema poolt juhendatuna ja finantseerituna.

Esimeste kuude sihitu rabelemine (toidupakid, riideabi) asendus pärast jaanuaris toimunud seminari sihi-kindla tegevusega. Suunasime kõik projektid tööks lastega.

Meie valiku õigsust toetab nüüd, aasta lõppedes, EMORI uurimus, mis näitab, et kõige raskemini elab meil noor pere. Noore pere iga liikme toidurahaks on keskmiselt 290 krooni kuus, pensionäridel 515 krooni.

Nüüd on aeg vaadata veidi tagasi möödunud aastale.

Selle aasta tegevuse raskuspunkt langes Ida-Virumaale. Tingis selle nii antud kandi majanduslik olukord kui kohalike koguduste valmisolek tööd teha.

Kõige suuremad ettevõtmised toimusid kahtlemata Ahtme koguduse toel. Isa Augustinuse ettevõtmisel kaasati ka oma koguduse inimeste piskud võimalused, mis eriti rõõmustab. Ahtme Caritas aitas suvest üle 80 last, kes kooliajal said sooja sööki vaid kooli sööklas. Sellel suvel andis Caritas neile kolmekäigulise lõuna kolme kuu jooksul. Piirivalveametist saadud termostega toodi söök haigla sööklast ja tänu sellele saadi hakkama väga väikese rahaga (5-7 krooni lõuna). Ettevõtmine peegeldus ka ajakirjanduses ning tõi kaasa sponsoreid kohapealt. Erasisikud annetasid 6000 krooni lastele puuvilja ostmiseks. See oli suur rõõm.

Oleme püüdnud olla toeks ka Ahtmes asuvale halastus-kodukoolile, kus on leidnud kodu 18 raske vaimupuudega last. Kõige tõsisemaks ettevõtmiseks oli nende suvelaagri korraldamine Kodasemaal. Terve kuu veetsid haiged lapsed puhta õhuga maakohas; samal ajal toimus ruumide remont nende kool-kodus Ahtmes. See oli raske ja probleemiderikas ettevõtmine, kuid eesmärk sai täidetud – lapsed olid rõõmsad. Meie aga saime tõsisemad kogemusi töös puuetega lastega.

Ahtmes on Caritase tegevuse mõistmisel jõutud kõige kaugemale, nimelt, et see on eelkõige oma vahendite ja jõu andmine heategevuseks. Isa Augustinus on iga kuu esimese korjanduse kirikus andnud heategevusele, milline raha läheb täielikult oma koguduse liikmete probleemide lahendamiseks. Töö kogudusest väljaspoole toimub praegu Rootsi Caritase toel.

Olles abiks omavalitsusele sotsiaalprobleemide lahendamisel, on tunda ka tagasisidet. Ahtme omavalitsus on valmis meile andma väga heas kohas asuvad ruumid 20-aastaks tasuta rendile.

Töö kannab vilja!

Narva on linn, kus sööklas tulevad sinu juurde lapsed, kes paluvad leiba. Saades selle, söövad sinu nähes kohe ära. Sõnu pole enam vaja – häda on suur.

Esimene Caritase keskus saabki olema Narvas. Kogudusele tagastatud majas alustaski peale hädapärast remonti juba tööd Caritase *second-hand* kauplus. Riidekraam on tulnud Saksamaalt ja Soomest ning ootame

saadetist ka Hollandist, kust ideegi pärineb. Järgmisena korrastame ruumid büroole ja köögile. Kolmas etapp on mõeldud sauna ja pesuköögi tarvis, et kergendada ka sanitaar-hügieenilisi probleeme.

Narvas on Caritas olnud toeks abikoolile, kus õpib sadakond arengupeetusega last, kes on tihti pärit asotsiaalsetest peredest. Meie mõte on olnud aidata nendel lastel saada koolis töökusi, mis võimaldaks neil ise leiba teenida. Sellel otstarbel ostime kingsepatöökoja sisseseade, kus nüüd lapsed õpivad ametit ja parandavad ka koguduseliikmete jalanõusid. Tänu mitmete inimeste toetusele oleme saanud kinkida koolile ka õmblusmasinaid ja puidutöötlemise tööriistu.

Vahetult enne õppeaasta algust andis Narva Caritas ka kaks nädalat sooja lõunat õpilastele, kes olid eriti raskes seisus. Et mitte piirduda vaid toiduga, korraldati ka väljasõite loodusesse.

Tartu ja Tallinna tegemised on mitte veel nii selgelt piiritletud, kuid pole ka päris tühi koht. Eriti õnnestunud projektiks pean tööd Pirita kloostri võrkaia värvimisel. 12-14 teismelist last suurtest peredest värvisid selle aia kuu ajaga ära. Palka tehtud töö eest maksid Birgitta õed, Caritas andis sooja lõuna. Sarnaseid projekte oleme planeerinud mitmeid eelolevasse suvesse.

Tartus on Caritas osalenud linnas ühiskondlike organisatsioonide ühisprojektides. Kuid kõige enam teeb rõõmu Tartu katoliku lasteaed, mida oleme püüdnud võimaluste piirides aidata.

Usun, et enamus Caritates tegutsenud inimesi on oma unistustes nägemas katoliiklike lasteaedu ka Tallinnas, Narvas, Ahtmes ja Pärnus. Tartu näide tiivustab.

Aasta on läinud otsingutes, on olnud rõõmsaid leide ja valusaid õppetunde. Veendumus, et anda on suurim rõõm, leidis kinnitust. Loodame, et uuel aastal meie töötajate read täienevad ning ka tööpõld laieneb.

LAGLE PAREK

Nüüdisaegsest palveraamatust

Palve on heale kristlasele alaline kaaslane ja abiline kõigi elujuhtumite puhul. Paljud kaunid palved, mida me täna loeme, on loodud kristluse koidikul või keskajal. Elu muutub, muutuvad ka palvetajate vajadused. Vanades palvetes on palju vananenut ja arusaamatut. Kuid palvelooming ei ole lakanud ka meie ajal. Nüüdisaja vaimust inspireeritud uued palved arvestavad täiel määral kaasaja inimese vaimseid püüdlusi ja vajadusi. Olgu siis allpool toodud mõned katkendid "Nüüdisaja palveraamatust".

Hommikupalved

Palve on kristlase esmane kohustus. Hommikupalve ülesandeks on kristlase häälestamine vagadusele ja leplikkusele. Võid palvetada näiteks nii:

Issand, ole minuga kõikides minu toimingutes, aita mul saavutada kõik, mida soovin.

Palvetagem oma sõprade ja heategijate eest: Issand, anna õnnistust ja heaolu kõigile, kes teevad mulle head, et nad sooviksid seda veel rohkem teha ja teeksid mulle veel palju head.

Palvetagem meie valitsejate ja ülemuste eest: Issand, anna neile mõistlikkust, et nad näeksid, hindaksid ja tasuksid väärilt minu voorusi.

Palvetagem ka meie vaenlaste ja pahasoovijate eest: Issand, las nad häbenevad oma patte ja paluvad mult andestust minu õigust avalikult tunnistades.

Meie Isa. Ole tervitatud. Mina usun.

Õhtupalved

Õhtupalvel on kolm eesmärki: tänada Jumalat tema heategude eest, kokkuvõtte tegemine päevast (südametunnistuse järelekatsumine) ja uneks valmistumine. Võid palvetada näiteks nõnda:

Ma tänan Sind, Issand, ka selle vähese eest, mis Sa minu heaks teinud oled. Ma tean, et sul on ilma minutagi palju tegemist, kuid siiski väärin ma rohkemat.

Täna Sind, Issand, selle eest, et aitasid mul nii väarikal ja vagal viisil veeta selle päeva. Paraku pole ka mina patuta: oleksin pidanud palju selgemini sellele nahhaalsele N.-le tema koha kätte näitama. Kuid Sa tead Issand mu peamisi nõrkusi – liigne heatahtlikkus ja usaldavus. Luban Sulle, et võitlen nendega. Rohkem seda minuga ei juhtu!

Aamen.

Anna mulle, Issand, hea uni ja aita kaasa unerohu toimele.

Meie Isa. Mina usun.

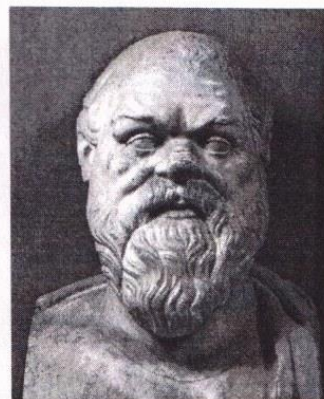
Söögipalved

Lihtsameelne palve: Issand anna mulle head söögiisu ja aita kaasa minu seedimisele.

Tervisliku eluviisi harrastajatele: Issand, anna mulle palju maitavat toitu ja tee nii, et ta mõjuks nagu tervislik.

Kui oled dieedil ja jälgid oma kaalu, palveta nõnda: Issand, anna mulle halb isu ja seedehäired. Parem olla haige kui tüse.

Pani kokku
ISA EERO TAIGNAPEA

Eestist ja maailmast

Kolm uut vaimulikku Eestis

Maikuus saabus Eestisse kolm uut vaimulikku. Soovime neile viljakat tööd.

ISA PHILIPPE JOURDAN

Sündis 30.08.1960 Dax's Prantsusmaal. Erialalt insener – lõpetas Pariisi Ehitusteaduste Kõrgkooli. Õppis filosoofiat Roomas (Pontificium Athenae Sanctae Crucis). Valmistub kaitsma doktorikraadi. Ordineeritud 20.08.1988. Opus Dei prelatuuri preester.

1.12.1988.-st aastast töötab üliõpilaste kapellaanina Pariisis. 25.05.1996 nimetati Eesti Apostelliku Administratuuri generaalvikaariks ja Apostelliku Nuntsiatuuri Eestis pastoraalatašeeks. Räägib prantsuse, vene, inglise, saksa, itaalia ja hispaania keelt. Õpib eesti keelt.

Aadress: Apostellik Nuntsiatuur Eestis, Poska 47 a, EE0001 Tallinn; tel: (2) 423 147.

ISA AUGUSTYN PROKOP OP

Sündis 27.12.1952 Brno's Tšehhis.

28.09.1970 võeti vastu dominikaani orduusse.

Õppis diötsesaalseminaris. Õpingute ajal teenis 2 aastat armees. Preestriks pühitsetud 26.06.1977. a. Brno's.

Kuna kommunistliku režiimi ajal polnud kloostrid Tšehhoslovakkias lubatud, töötas kogudustes 4 aastat vikaarpreestrina ja 9 aastat kogudusepreestrina. 1989. a., pärast revolutsiooni, kui kloostrid taas avati, asus elama kloostrisse. Selle aasta alguses asus Vilniusse, kus õppis leedu keelt ning alates 8.-st septembrist elab Tallinnas.

Räägib poola, leedu, veidi saksa ja vene keelt. Praegu õpib eesti keelt.

Aadress: Müürivahe tn. 33-11, Püha Siena Katariina Kloostr, EE0001 Tallinn; tel: (2) 446 628.

ISA XAVIER RIERA SANS

Sündis 14.09.1958 Barcelonas Hispaanias. Keemia litsensiaat (Barcelona). Teoloogia doktor (Pühakiri).

Ordineeritud 15.08.1987. Opus Dei prelatuuri preester.

On töötanud keskkooli kapellaanina ja noorte klubi kapellaanina Gironas Hispaanias.

Räägib hispaania, inglise, prantsuse ja itaalia keelt. Õpib eesti keelt.

Aadress: Faehlmanni 1, EE0001 Tallinn; tel: (2) 423 037.

Paavst Johannes-Paulus II
reis Prantsusmaale

18. kuni 22. septembrini külastas paavst Johannes-Paulus II Prantsusmaad, käies Reims'is, Tours'is ja Sainte Anne d'Auray's. Reisi ajendiks oli Prantsusmaa ristimise 1500. juubeliaasta pühitsemine. Enne paavsti reisi tuli mõningatelt ühiskondlikelt rühmitustelt rünnakuid paavst õpetuse vastu. Ent paavsti saabudes jäid kõik ootamatult vait. Prantsuse peamiste ajalehtede (Le Monde, Le Figaro ...) sõnul "võrgutas paavst prantslaste südame". Tööpooles, kõikjal, eriti Reims'is, tulid pühale Missale suuremad rahvahulgad kui organisatsioonid olid arvestanud. Oma jutlustes Reims'is ja Tours'is rõhutas paavst perekonna ühtsuse ja elu kaitsmise tähtsust selle esimestest hetkedest peale. Reims'is, kohas kus ristiti esimene frankide kuningas, tuletas paavst meelde Euroopa kristlikke juuri, ilma milleta oleks võimatu Euroopat ehitada. Enne lahkumist teatas paavst noortele prantslastele suurest kohtumisest tema ja kõigi maade noortega järgmisel aastal Pariisi, maailma noorte päeval.

Dominiiklaste Tallinnasse
asumise 750 juubel

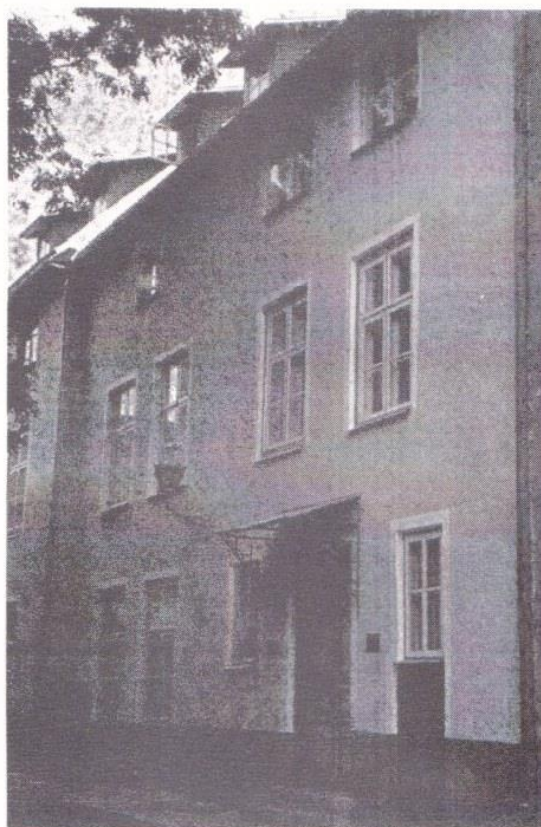
Peapiiskop Justo Mullor Garcia ja dominiiklaste Ordukindrali assistent Isa Diethart Zils festivali avamisel. Tagaplaanil Prantsuse suursaadik ja Isa Philippe Jourdan

21.-24. novembrini toimusid Tallinnas dominiiklaste Tallinnasse saabumise 750. aastapäeva tähistamise üritused. Mitmekesine programm sisaldas peale konverentsi ka dominiiklaste uue - Püha Katariina Kloostr - avamise, kontserte, näitusi, raamatu "Teaduse ja religiooni dialoog" esitluse ja palju muud. Iga päev pühitseti ühiselt missat ja lauldi vesprit Ettekandeid tutvustame lähemalt järgmises numbris.

Fotomeenutus möödunud suvest

Püha Birgitta Maja ja Katoliku Keskuse inauguratsioon 29. juunil

23. juuli, püha Birgitta mälestuspäeva pühitsemine Pirital

15. august, Pühima Neitsi Maarja Taevassevõtmise suurpüha konverents Pirital ja...

...õde Laura igaveste töötuste andmine

